

Date Printed: 01/06/2009

JTS Box Number: IFES_15
Tab Number: 15
Document Title: ELECTORAL LAW
Document Date: 1993
Document Country: NOR
Document Language: NOR
IFES ID: EL00384

* 3 6 9 1 2 6 9 4 - B 1 E 4 - 4 F 8 7 - 8 9 6 D - 9 4 6 2 7 D 8 0 4 3 F 1 *

law/NOR/1443/003/nor

LOV OM STORTINGSVALG, FYLKESTINGSVALG OG KOMMUNESTYREVALG

(VALGLOVEN)

Av 1. mars 1985

(med endringslover av 5. juni 1987, 14. april 1989,
22. mars 1991 og 5. mars 1993)

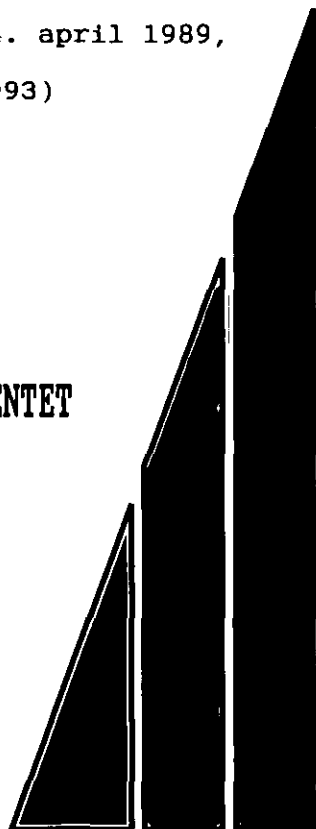
og

Grunnlovens §§ 50-64

KOMMUNAL- OG ARBEIDSDEPARTEMENTET

1993

KOMMUNAL- OG ARBEIDSDEPARTEMENTET
KOMMUNALAVDELINGEN

**LOV OM STORTINGSVALG, FYLKESTINGSVALG OG
KOMMUNESTYREVALG
(VALGLOVEN)**

KOMMUNAL- OG ARBEIDSDEPARTEMENTET

1993

F Clifton White Resource Center
International Foundation for Election Systems

OVERSIKT OVER LOVENS BESTEMMELSER

	SIDE
KAP. I INNLEDENDE BESTEMMELSER	6
§ 1. Lovens virkeområde	6
§ 2. Noen definisjoner	6
KAP. II STEMMERETT OG MANNTALL	7
§ 3. Hvem er stemmeberettiget	7
§ 4. Hvem fører manntall	7
§ 5. Hvem skal manntallsføres, og hvor	7
§ 6. Manntallsutkastet	8
§ 7. Utlegging av manntallet	8
§ 8. Klager over manntallet	9
§ 9. Valgstyrets kjennelsesmøte	9
§ 10. Ajourhold av manntallet etter kjennelsesmøtet	9
§ 11. Bruk av manntallet utenom valg	10
KAP. III VALGBARHET OG PLIKT TIL Å TA MOT VALG	11
§ 12. Hvem er valgbare	11
§ 13. Hvem er utelukket fra valg	11
§ 14. Hvem kan fritas for valg	12
KAP. IV VALGETS FORBEREDELSE OG GJENNOMFØRING	13
Valgstyret, fylkesvalgstyret og riksvalegstyret	13
§ 15. Valgstyret	13
§ 16. Fylkesvalgstyret	13
§ 16a. Riksvalegstyret	13
§ 17. Registrering av politiske partier	14
Nominasjon	15
§ 18. Virkningen av å følge lovens regler	15
§ 19. Nominasjonsmøtet	15
§ 20. Beregning av antall utsendinger	16
§ 21. Partimøtet	17
§ 22. Partiet stiller liste for første gang	18
§ 23. Partiet deltok i fellesliste ved forrige valg	18

Forberedelsen av valget	18
§ 24. Fastsetting av valgdag	18
§ 25. Kravene til listeforslagenes innhold	19
§ 26. Valgmyndighetenes behandling av listeforslagene. Trykking av stemmesedler	21
§ 27. Fastsetting av stemmekretser	23
§ 28. Stemmestyrene	23
§ 29. Kunngjøring av valgting Stemmetiden	24
 Forhåndsstemmegivning	 24
§ 30. Hvem kan forhåndsstemme	24
§ 31. Tid for forhåndsstemmegivning	24
§ 32. Hvem kan være stemmemottaker	25
§ 33. Hvor kan forhåndsstemmegivning foregå Kunngjøring om stemmegivningen	26
§ 34. Fremgangsmåten ved stemmegivningen	26
§ 34a. Forhåndsstemmegivning i enkelte land	28
§ 35. Bokføring av stemmegivning ombord på skip. Underretning om dødsfall blant Underretning om dødsfall blant stemmegiverne. Underretning til de stemmeberettigede utenriks.	29
§ 36. Ambulerende stemmegivning	30
 Stemmegivning på valgtinget	 32
§ 37. Åpning av valgtinget	32
§ 38. Ordensregler m.m.	32
§ 39. Bokføring av det som skjer på valgtinget	33
§ 40. Fremgangsmåten ved stemmegivningen	33
§ 41. Velgeren står ikke i manntallet. Velgeren lider av alvorlige sjelelig svekkelse e.l.	34
§ 42. Avslutning av stemmegivningen. Oppbevaring av valgmateriellet	35
§ 43. Innlevering av forhåndsstemmer	35
 Prøving av gitte stemmer. Opptelling av stemmesedler.	 36
§ 44. Stemmeseddelkonvoluttenes utseende Stemmesedlenes utseende	36
§ 45. Vraking av stemmesedler Flere stemmesedler i samme stemmeseddelkonvolutt	38
§ 46. Grovtellingen	38
§ 47. Prøving av forhåndsstemmer	40
§ 48. Fintellingen	41
§ 49. Innsending av valgmaterieell Oppbevaring av manntall	42

Valgoppgjøret	43
a) Stortingsvalg	43
§ 50. Grunnlaget for fylkesvalgstyrets valgoppgjør	43
§ 51. Mandatfordelingen	43
§ 52. Kandidatkåringen	
Vararepresentanter	43
§ 53. Bokføring av valgoppgjøret	44
§ 54. Innberetning til Stortinget	
Oppbevaring av stemmesedler	44
§ 55. Riksvalgstyrets valgoppgjør	44
§ 56. Plikt til å motta valg	45
§ 57. Samme representant er valgt fra mer enn ett fylke	46
b) Fylkestingsvalg	46
§ 58. Grunnlaget for fylkesvalgstyrets valgoppgjør	46
§ 59. Mandatfordelingen	
Beregning av utjæmningsrepresentantene	47
§ 60. Kandidatkåringen	
Vararepresentanter	47
§ 61. Bokføring av valgoppgjøret	48
§ 62. Underretning til de valgte	
Plikt til å motta valg	49
§ 63. Oppbevaring av stemmesedler	49
c) Kommunestyrevalg	49
§ 64. Mandatfordelingen	49
§ 65. Kandidatkåringen	
Vararepresentanter	50
§ 66. Bokføring av valgoppgjøret	
Underretning til fylkesmannen	51
§ 67. Underretning til de valgte	
Plikt til å motta valg	51
§ 68. Oppbevaring av stemmesedler	51
§ 69. Flertallsvalg ved kommunestyrevalg	51
 KAP. V KLAGER OVER VALGSTYRETS AVGJØRELSE OG FORBEREDELSEN AV VALGET. UGYLDIG VALG. NYTT VALGOPPGJØR	 53
§ 70. Klager over valgstyrets kjennelser om stemmerett og om adgangen til å avgi stemme	53
§ 71. Klager over forberedelsen og gjennomføringen av valget	53

Ugyldig valg	55
§ 72. Stemmegivningen i en kommune ved stortingsvalg er ugyldig	55
§ 73. Ugyldig valgoppgjør ved stortingsvalg	55
§ 74. Stortingets kompetanse til å prøve valgets gyldighet	56
§ 75. Departementets kompetanse til å erklære et valg ugyldig når det foreligger klage	56
§ 76. Departementets kompetanse til å erklære valg ugyldig når det <u>ikke</u> foreligger klage	56
§ 77. Vilkåret for å tillegge begåtte feil betydning	57
§ 78. Retting av feil	57
§ 79. Vilkår for omvalg - stortingsvalg	57
§ 80. Vilkår for omvalg - kommunestyrevalg/fylkestingsvalg	57
§ 81. Forberedelser av omvalg	58
§ 82. Ikke-valgbare er blitt valgt	58
Nytt valgoppgjør	58
§ 83. Nytt valgoppgjør - stortingsvalg	58
§ 84. Nytt valgoppgjør - kommunestyrevalg/fylkestingsvalg	59
§ 85. Suppleringsvalg av nye representanter i perioden	59
KAP. VI FORSKJELLIGE BESTEMMELSER	60
§ 86. Frister	60
§ 87. Offentlige tjenestemenns plikter i forbindelse med valg	60
§ 88. Oppgaver til valgstatistikk	60
§ 89. Adgang til avkryssingsmanntallet	60
§ 90. Taushetsplikt	61
§ 91. Utgiftsfordeling stat - kommuner/-fylkeskommuner	61
§ 92. Straffebestemmelser	61
§ 93. Salg og skjenking av alkohol på valgdagen	62
§ 94. Valglovens anvendelse når en kommune er et eget fylke	62
§ 94a. Forsøk med elektronisk avkryssing i manntallet	62
KAP. VII	63
§ 95. Ikrafttreden	63

KAPITTEL 1

INNLEDENDE BESTEMMELSER

§ 1

Denne lov gjelder ved valg av representanter til Stortinget, fylkesting og kommunestyre. Med mindre noe annet følger av den enkelte bestemmelse eller det enkelte kapittel, gjelder reglene i loven for alle tre valg.

§ 2

I denne lov benyttes ved stortingsvalg "fylke" i stedet for "valgdistrikt", jf. Grunnlovens § 58, og "kommune" i stedet for "valgsogn", jf. Grunnlovens § 59. Med "fylke" forstås ved fylkestingsvalg det samme som "fylkeskommune".

KAPITTEL 2

STEMMERETT OG MANNTALL

§ 3

Stemmeberettiget ved valg etter denne lov er norske statsborgere som senest i det året valgtinget holdes vil ha fylt 18 år og som ikke har mistet stemmeretten etter Grunnlovens § 53. Personer som ikke er norske statsborgere har stemmerett ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg dersom de har stått innført i norsk folkeregister som bosatt i riket de tre siste år før valgdagen og eller fyller de vilkår som gjelder for norske statsborgere.

Norske statsborgere som på valgdagen er bosatt utenfor riket, er likevel stemmeberettiget bare når de - foruten å oppfylle vilkårene i første ledd første punktum - noen gang har stått innført i norsk folkeregister som bosatt i riket.

Norske tjenestemenn som er ansatt i diplomatiet eller konsulatvesenet og deres husstand, er stemmeberettiget uten hensyn til reglene i annet ledd.

Den som er stemmeberettiget etter reglene foran, må dessuten være innført i manntall på valgdagen for å kunne utøve stemmerett.

§ 4

Manntallet over dem som har stemmerett etter § 3 skal for hver kommune føres av valgstyret. Det føres felles manntall for fylkestingsvalg og kommunestyrevalg.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om hvordan manntallet skal føres.

§ 5

Manntallet utarbeides i de år det skal være valg. Til grunn legges folkeregisteret i kommunen. Folkeregisterets kontor har ansvaret for at valgstyret får et utkast til manntall som er i samsvar med folkeregisteret. Valgstyret kan kreve at manntallsutkastet blir skrevet ut kretsvis.

I manntallet innføres de som den 1. juni i valgåret står innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen, og som har stemmerett etter § 3. Personer som er flyttet til kommunen skal manntallsføres i kommunen dersom melding om flytting er mottatt i kommunens folkeregister senest den 31. mai i valgåret.

Likewise innføres i manntallet de som har stemmerett etter § 3 og som er bosatt utenfor riket, såfremt de noen gang i løpet av de siste ti år før valgdagen har vært folkereregisterført som bosatt i riket, jf. femte ledd. Personer som er nevnt i § 3 annet ledd, og som ikke har vært folkereregisterført som bosatt i riket noen gang i løpet av de siste ti år før valgdagen, skal føres inn i manntallet dersom søknad om slik innføring er kommet inn til valgstyret senest den 1. august i valgåret kl. 15. Søknaden må inneholde forsikring om at søkeren fortsatt er norsk statsborger. Departementet kan gi nærmere forskrifter om søknaden. Personer som er nevnt i § 3 tredje ledd skal føres inn i manntallet uten søknad.

De som har stemmerett etter § 3, og som flytter til riket 1. juni eller senere, skal - når de ikke har vært folkereregisterført som bosatt i riket noen gang i løpet av de siste ti år før valgdagen - manntallsføres i den kommunen de flytter til dersom valgstyret får melding fra folkereregisteret om flyttingen senest kl. 15 dagen før det møte som er nevnt i § 9 første ledd.

Stemmeberettigede som er bosatt utenfor riket, jf. § 3 annet og tredje ledd, på Svalbard eller Jan Mayen, skal manntallsføres i den kommunen hvor de sist var innført i folkereregisteret som bosatt. Det samme gjelder stemmeberettigede som flytter inn i riket 1. juni eller senere, når de noen gang i løpet av de siste ti år før valgdagen har vært folkereregisterført som bosatt i riket.

Personer som er døde, strykes i manntallet.

§ 6

Valgstyret sørger for at det senest den 2. august i valgåret er satt opp et utkast til manntall. Innen samme frist skal det settes opp en liste over dem som har søkt om å bli innført i manntallet, men som en ikke har funnet å kunne føre inn. Valgstyret sørger for at disse straks blir gitt melding. I meldingen skal opplyses hvorfor vedkommende ikke er ført inn i manntallsutkastet, om den lovbestemte måte å klage på, jf. § 8, og tid og sted for det møte som er nevnt i § 9 første ledd.

§ 7

Det utkast til manntall valgstyret har latt utarbeide, jf. § 6, skal i tiden fra og med den 3. august til og med den 24. august i valgåret ligge ute til alminnelig ettersyn på de steder som valgstyret bestemmer. Valgstyret skal før utleggingen kunngjøre tid og sted for denne, sammen med oppfordring til enhver om å klage, dersom en måtte finne at en selv eller noen annen med urette er innført i eller

utelatt fra manntallet. Kunngjøringen skal dessuten redegjøre for den lovbestemte måten å klage på, og inneholde opplysning om hvor klagen skal innleveres og siste frist for når den må være innkommet, samtidig kunngjøres tid og sted for kjennelsesmøtet, jf. § 9 første ledd.

Valgstyret sørger for at politiske partier som er registrert etter § 17, og som stiller liste ved valget, får en avskrift av manntallet uten betaling. Manntallsavskrifter og eventuelt annet materiell som bygger på manntallet, kan et parti bare bruke til partiformål og ikke overlate til utenforstående. Materiell skal tilintetgjøres når det ikke lenger brukes, senest to år etter utløpet av valgåret. Departementet kan gi nærmere forskrifter om dette.

§ 8

Klager over manntallet må være kommet inn til valgstyret senest kl. 15 den 24. august i valgåret. Klagene skal være skriftlige og begrunnet. En liste over dem som klagene gjelder skal straks etter fristens utløp legges ut på de steder hvor manntallet har vært lagt ut.

Valgstyret skal straks underrette dem hvis stemmerett det er reist innsigelse mot.

§ 9

Valgstyret skal senest den 31. august i valgåret avholde møte for å avsi kjennelser om innføringer og strykninger i manntallet. Den hvis stemmerett skal behandles, og den som har klaget, har rett til selv og ved fullmektig å uttale seg og føre bevis under møtet.

I kjennelsesmøtet kan innføring i manntallet skje etter klage, oppdaget feil eller når vedkommende har fått stemmerett eller vil få stemmerett senest på valgdagen. Innføring kan også skje etter melding som nevnt i § 5 fjerde ledd. Strykning kan skje etter klage, oppdaget feil eller når vedkommende har mistet stemmeretten. Strykning kan også skje etter melding fra valgstyret i en annen kommune om at vedkommende er innført i manntallet der. Er det grunn til å tro at den som blir innført også står i manntallet i en annen kommune, skal underretning om innføringen straks sendes til valgstyret der.

§ 10

Manntallet skal i tiden fra kjennelsesmøtet og til stemmegivningen er slutt på samtlige stemmesteder i kommunen ligge til ettersyn på de steder valgstyret bestemmer. Valgstyret skal før valgdagen stryke de

som dør eller mister stemmeretten og de som er innført i manntallet i en annen kommune, når valgstyret får melding om innføringen. Departementet kan, etter søknad fra valgstyret, gi samtykke til at personer som ikke er kommet med i manntallet føres inn etter at kjennelsesmøtet er avholdt, dersom utelatelsen skyldes teknisk feil av generell karakter. Personer som er blitt norske statsborgere, kan føres inn i manntallet selv om valgstyret ikke har fått melding om dette før kjennelsesmøtet er holdt.

Valgstyret skal straks sende underretning til dem som blir strøket i manntallet, fordi de ikke er stemmeberettiget i kommunen eller fordi de har mistet stemmeretten, etter at dette er lagt ut etter § 7 første ledd. På samme måte skal valgstyret underrette dem som i nevnte tidsrom blir innført i manntallet.

§ 11

Når manntallet skal brukes til avstemning utenom valg til Stortinget, fylkesting eller kommunestyre, skal valgstyret foreta de strykninger eller tilføyelser i manntallet som følger av avgjørelser av stemmerettsspørsmål i henhold til klage etter § 70. Videre stryker valgstyret dem som er døde, har mistet stemmeretten eller som den 30de dagen før avstemningsdagen ikke lenger står innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen. Valgstyret føyer til i manntallet dem som oppfyller vilkårene for stemmerett ved avstemningen og som den 30de dagen før avstemningsdagen står innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen.

KAPITTEL 3

VALGBARHET OG PLIKT TIL Å TA MOT VALG

§ 12

Valgbar til Stortinget og pliktig til å ta mot valget er enhver som har stemmerett ved valget, og som har oppholdt seg i riket i minst ti år og som ikke er utelukket eller fritatt.

Valgbar til fylkestinget og pliktig til å ta mot valget er enhver som har stemmerett ved valget, og som står innført i folkeregisteret som bosatt i en av kommunene i fylket på valgdagen og som ikke er utelukket eller fritatt.

Valgbar til kommunestyret og pliktig til å ta mot valget er enhver som har stemmerett ved valget, og som står innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen på valgdagen og som ikke er utelukket eller fritatt.

§ 13

Utelukket fra valg til Stortinget er:

- a) ansatte i departementene, med unntak av statsråder og statssekretærer
- b) hoffets ansatte og dets pensjonister
- c) ansatte i diplomatiet og konsulatvesenet

Utelukket fra valg til fylkestinget er fylkesmannen, assisterende fylkesmann og den som i vedkommende fylkeskommune er administrasjonssjef eller dennes stedfortreder, er sekretær for fylkestinget, er leder av forvaltningsgren, har ansvaret for regnskapsfunksjonen i fylkeskommunen eller foretar revisjon for fylkeskommunen.

Utelukket fra valg til kommunestyret er fylkesmannen, assisterende fylkesmann og den som i vedkommende kommune er administrasjonssjef eller dennes stedfortreder, er formannskapssekretær, er leder av forvaltningsgren, har ansvaret for regnskapsfunksjonen i kommunen, eller foretar revisjon for kommunen.

Hvorvidt en person skal utelukkes fra valg til Stortinget avhenger av hvorvidt han eller hun innehar stillingen på valgdagen. Ved valg til kommunestyre og fylkesting er utelukkelse avhengig av om vedkommende innehar stillingen når organet trer i funksjon.

§ 14

Rett til å kreve seg fritatt for å stå på en liste ved stortingsvalg har:

- a) den som er stemmeberettiget i et annet fylke
- b) den som har møtt som representant på alle ordentlige Storting etter forrige valg
- c) den som innen valgårets utløp har fylt 60 år
- d) den som er medlem av et parti som er registrert etter § 17, når vedkommende er oppført som kandidat på et listeforslag som ikke er fremsatt av dette partiet.

Rett til å kreve seg fritatt for valg til fylkesting og kommunestyre har:

- a) den som innen valgårets utløp har fylt 65 år
- b) den som ved valgårets utløp har gjort tjeneste som medlem av henholdsvis fylkestinget og kommunestyret de siste fire år
- c) den som har rett til fritak etter andre lover
- d) den som er medlem av et parti som er registrert etter § 17, når vedkommende er oppført som kandidat på et listeforslag som ikke er fremsatt av dette partiet.

KAPITTEL 4

VALGETS FORBEREDELSE OG GJENNOMFØRING VALGSTYRET, FYLKESVALGSTYRET OG RIKSVALGSTYRET

§ 15

I hver kommune skal det være et valgstyre som består av formannskapet.

Valgstyret velger leder og nestleder.

Valgstyret treffer sine avgjørelser i møte. Gyldig avgjørelse kan bare treffes når minst halvparten av medlemmene deltar i forhandlingene og avgjørelsen. Vedtak fattes med flertall av de stemmer som avgis. I tilfelle stemmelikhet gjør lederens stemme utslaget.

Valgstyret kan overdra til lederen, et arbeidsutvalg på minst tre medlemmer eller sekretæren å treffe vedtak i enkeltsaker eller typer av saker som må anses som kurante. Lederen kan bestemme, når forholdene gjør det nødvendig, at kurante enkeltsaker skal avgjøres ved sirkulasjon mellom valgstyrets medlemmer.

Valgstyret oppnevner selv de nødvendige hjelpere.

Alle møter holdes for åpne dører, med mindre lukkede dører er nødvendig for å hindre at opplysninger underlagt taushetsplikt blir spredt.

§ 16

I hvert fylke skal det være et fylkesvalgstyre som består av fylkesutvalget. I fylke som omfatter bare én kommune, består fylkesvalgstyret av valgstyrets medlemmer.

Bestemmelsene i § 15 annet, tredje, fjerde, femte og sjette ledd gjelder tilsvarende for fylkesvalgstyret.

§ 16a

Kongen oppnevner et riksgvalgstyre i de år det holdes stortingsvalg. Riksgvalgstyret skal ha minst fem medlemmer med varamedlemmer. Kongen oppnevner leder og nestleder, og gir nærmere bestemmelser om hvem som skal fungere som arbeidshjelp for riksgvalgstyret.

§ 15 tredje og sjette ledd gjelder tilsvarende for riksgvalgstyret.

REGISTRERING AV POLITISKE PARTIER

§ 17

Et politisk parti kan søke notarius publicus i Oslo om å bli registrert med et bestemt partinavn. Søknadene må være underskrevet av medlemmene av partiets hovedstyre. Som vedlegg til søknaden må følge utskrift av møteboken for det møtet hvor partiet ble opprettet. Av denne må fremgå hvem som på møtet er valgt til medlemmer av partiets hovedstyre. Utskriften må være bekreftet av disse medlemmene. Underavdeling av politisk organisasjon kan ikke bli registrert.

Sammen med søknad om registrering må det legges frem for notarius publicus egenhendig underskrevet erklæring fra minst 5 000 personer som har stemmerett ved stortingsvalg, om at de ønsker partiet registrert. Stemmerettsalderen må være nådd innen utgangen av det kalenderår søknaden er fremsatt. Hver underskrift må være datert, og dateringen må ikke være mer enn ett år eldre enn søknaden. Hver underskrivers postadresse og fødselsdato må være påført. Det skal legges til grunn at de oppførte underskrivere selv har skrevet under på erklæring som nevnt, og at de gitte erklæringer og opplysninger er riktige, med mindre særlige forhold tilsier noe annet.

Et parti kan ikke bli registrert dersom partinavnet er utsatt for å bli forvekslet med partinavn som allerede er registrert. Partiet kan heller ikke registreres dersom navnet er utsatt for å bli forvekslet med navn på parti som tidligere er søkt registrert, med mindre sistnevnte søknad er endelig avslått. Et registrert partinavn blir fritt fire år etter at partiet er oppløst eller har skiftet navn. Navnet blir også fritt når partiet ved to påfølgende stortingsvalg ikke har stilt valgliste i noe fylke.

Om saksbehandlingen gjelder reglene i forvaltningsloven uten hinder av dennes § 4.

Klage over vedtak som treffes av notarius publicus avgjøres av en nemnd som oppnevnes av departementet. Vedtak av notarius publicus eller av nemnda om registrering av partier skal kunngjøres i Norsk lysningsblad.

Søknad om registrering må være kommet inn til notarius publicus senest 31. mars i valgåret for at registreringen skal ha virkning ved valget.

Et parti som allerede er registrert kan søke notarius publicus om å få endre det registrerte navnet. I så fall gjelder bestemmelsene i denne paragrafs første, tredje, fjerde og femte ledd tilsvarende, likevel slik at den utskrift som er nevnt i første ledd erstattes av utskrift av møteboken fra det møtet hvor det ble vedtatt å endre navnet på partiet.

NOMINASJON

§ 18

Når et parti som er registrert etter § 17 holder møte for å nominere kandidater til Stortinget eller fylkesting i samsvar med reglene i dette avsnitt, har de valgte utsendingene som deltar i møtet krav på skyss- og kostgodtgjørelse av statskassen etter regulativet for reiser innenlands for statens regning.

Tilsidesettelse av lovens regler bevirker ikke i noe tilfelle at nominasjonen er ugyldig.

§ 19

Nominasjonsmøte for fylket sammenkalles av styret for partiets organisasjon i fylket eller - om slik organisasjon ikke finnes - av partiets hovedstyre. Styret sørger for at valg på utsendinger fra kommunene i fylket, jf. § 22, kan bli holdt i tide, og for at utsendingene underrettes om tid og sted for nominasjonsmøtet.

På de møter som omhandles i § 22 kan det holdes avstemning over hvilke personer deltakerne ønsker oppført på partiets forslag til valgliste, og i hvilken rekkefølge de ønskes oppført.

Blir det holdt slik avstemning, skal møtelederen snarest mulig, og i god tid før nominasjonsmøtet holdes, sende underretning om avstemningen til styret for partiets fylkesorganisasjon eller - hvis partiet ikke har fylkesorganisasjon - partiets hovedstyre. Styret setter opp en oversikt over utfallet av disse avstemningene, og sørger for at oversikten blir lagt frem på nominasjonsmøtet.

Nominasjonsmøtet holdes på et passende sted som fastsettes av styret. Møtet består av de utsendingene som er valgt fra kommunene i fylket, jf. §§ 20-22. Leder og sekretær for partiets organisasjon i fylket eller - hvis slik organisasjon ikke finnes - partiets hovedstyre kan delta i forhandlingene med tale- og forslagsrett. De har ikke stemmerett, med mindre de er valgt som utsendinger fra en kommune. Møtet holdes for åpne dører, dersom utsendingene vedtar dette.

To eller flere partiers nominasjonsmøter kan etter forslag fra vedkommende partistyrer vedta å holde et felles nominasjonsmøte. Dersom et nominasjonsmøte må utsettes av denne grunn, får deltakerne ikke kostgodtgjørelse fra statskassen for den tiden som medgår pga. utsettelsen. Heller ikke får utsendingene skyssgodtgjørelse for reiser som måtte skyldes utsettelsen.

Det skal føres bok over nominasjonsmøtets forhandlinger. I boken innføres navnene på dem som deltar i møtet, sammen med de beslutninger som treffes på møtet, med stemmetall.

Utsendingenes fullmakter, jf. § 21, skal fremlegges på nominasjonsmøtet. Fullmaktene i original skal sammen med utskrift av møteboken sendes fylkesmannen.

Den nominasjonen som foretas av nominasjonsmøtet er endelig, med mindre den i samsvar med partiets vedtekter forelegges partiets stemmeberettigede medlemmer i fylket til uravstemning.

I så fall er resultatet av uravstemningen partiets endelige nominasjon i fylket.

Styret for partiets fylkesorganisasjon eller - hvis slik organisasjon ikke finnes - partiets hovedstyre skal gi fylkesmannen underretning om uravstemningen og utfallet av denne.

§ 20

Antall utsendinger fra en kommune til et partis nominasjonsmøte beregnes ved stortingsvalg på grunnlag av partiets stemmetall i kommunen ved sist foregående stortingsvalg, og ved fylkestingsvalg på grunnlag av partiets stemmetall i kommunen ved sist foregående fylkestingsvalg, på følgende måte:

For 20-150 stemmer:	1 utsending
For overskytende antall inntil 1900:	1 utsending for hvert påbegynt 250
For overskytende antall inntil 7 900:	1 utsending for hvert påbegynt 400
For ytterligere overskytende antall:	1 utsending for hvert påbegynt 700

Dersom det ble avgitt vesentlig færre stemmer enn vanlig i en kommune ved det sist foregående valg, kan fylkesmannen bestemme at antall utsendinger skal beregnes på grunnlag av avgitte stemmer ved det nest foregående valg.

Dersom en kommune er blitt delt eller noen del av dens område overført til en annen kommune etter det sist foregående valg, bestemmer fylkesmannen hvordan antall utsendinger fra kommunen, beregnet etter reglene i første, eventuelt annet ledd, skal fordeles

på de berørte kommuner. Vedkommende partiorganisasjon skal ha anledning til å uttale seg før fylkesmannen tar sin avgjørelse.

§ 21

Utsendingene til nominasjonsmøtet velges på partimøte, som kan holdes på ett eller flere steder i kommunen. Partimøte skal med minst 8 dagers frist - bekjentgjøringsdagen og møtedagen iberegnet - gjøres alminnelig kjent for partiets medlemmer i kommunen. Rett til å møte og å stemme har de medlemmer av partiet som er bosatt i kommunen og har stemmerett ved valget. I partiets vedtekter kan det likevel bestemmes at bare medlemmer av partiets representantskap i kommunen skal ha møterett og stemmerett. Møtet holdes for åpne dører dersom de stemmeberettigede deltakere vedtar det. Bare personer som antas å ha stemmerett i kommunen ved valget kan velges som utsendinger til nominasjonsmøtet. For øvrig bestemmer vedkommende partiorganisasjoner hvordan møtene skal ordnes og ledes.

Det utferdiges skriftlig fullmakt for de valgte utsendingene. Fullmaktene skal inneholde opplysninger om hvordan og når møtet er gjort kjent for partiets medlemmer. For øvrig må fullmaktene inneholde de opplysninger som er nødvendige for at det skal kunne ses at lovens forskrifter er fulgt. Fullmaktene underskrives av møtelederen og to av deltakerne.

Holdes møte til valg av utsendinger på flere steder i kommunen, skal fullmakten underskrives av lederne for samtlige møter.

Når det foretas avstemning over de personer partimøtets deltakere ønsker oppført på forslaget til valgliste, og i hvilken rekkefølge de ønskes oppført, jf. § 19 annet ledd, skal en i møteboken føre inn antall deltakere på partimøtet, navnene på dem som ønskes oppført på listeforslaget og antall avgitte stemmer. Bekreftet utskrift av det bokførte skal straks sendes styret for partiets fylkesorganisasjon eller - hvis partiet ikke har fylkesorganisasjon - partiets hovedstyre.

Dersom det ikke er holdt partimøte i en kommune, eller partimøtet ikke er holdt i samsvar med lovens bestemmelser, eller de valgte utsendinger ikke møter på nominasjonsmøtet, har likevel de utsendinger som møter krav på skyss- og kostgodtgjørelse, med mindre den begåtte feil skyldes det partiorganet som etter § 19 første ledd skulle sammenkalle nominasjonsmøtet.

§ 22

Dersom et parti som ikke stilte liste ved det sist foregående valg, holder nominasjonsmøte i fylket, har utsendingene krav på skyss- og kostgodtgjørelse etter reglene i denne loven dersom de er valgt i samsvar med reglene i § 21. Det er et vilkår at utsendingenes antall ikke vesentlig overskrider det antall partiet skulle hatt etter § 20, når en legger til grunn det stemmetall partiet oppnår ved det valg nominasjonen gjelder. Utsendingene har rett til godtgjørelse selv om deres fordeling på kommunene ikke samsvarer med lovens regler, forutsatt at det finnes antakelig at partiorganisasjonen har handlet etter beste skjønn.

§ 23

Dersom et registrert parti ved det sist foregående valg stilte liste sammen med velgere som organisasjonsmessig ikke representerer noe slikt parti, regnes alle stemmer som er avgitt til denne listen til det registrerte partiet.

Dersom to eller flere registrerte partier stilte fellesliste ved det sist foregående valg, beregnes antall utsendinger for partiene under ett og fordeles særskilt for hver kommune. Skulle partiene i en kommune ha færre utsendinger enn antall partier som deltok i felleslisten, får de likevel en utsending hver. Kan partiorganisasjonene ikke bli enige om fordelingen, avgjør fylkesmannen saken, etter at partiene har fått anledning til å uttale seg.

Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder tilsvarende dersom to eller flere registrerte partier ved det sist foregående valg har stilt fellesliste sammen med velgere som organisasjonsmessig ikke representerer noe parti.

FORBEREDELSEN AV VALGET

§ 24

Valg av stortingsrepresentanter skal holdes i alle kommuner i landet på en og samme dag i september måned i hver stortingsperiodes siste år. Valg av fylkesting og kommunestyre skal holdes i alle kommuner i landet på en og samme dag i september måned hvert fjerde år.

Kongen fastsetter i god tid før valget valgdagen etter første ledd til en mandag. Kommunestyret kan likevel bestemme at det i vedkommende kommune skal holdes valg også på søndagen før den valgdagen som er fastsatt av Kongen.

§ 25

1. Et forslag til valgliste må for å kunne godkjennes fylle følgende krav:

- a) Det må være innlevert senest 1. juni i valgåret. Et listeforslag anses innlevert ved stortingsvalg og fylkestingsvalg når det er kommet fylkesvalgstyret i hende, og ved kommunestyrevalg når det er kommet valgstyret i hende. Det anses også innlevert når det er levert til posten eller telegrafstasjon for viderebefordring, eller til offentlig tjenestemann som har fullmakt til å motta listeforslaget.
- b) Det må tydelig angi hvilket valg det gjelder, og dessuten ha en overskrift som angir det parti eller den gruppe det går ut fra, og som ikke kan lede til forveksling, jf. § 26 nr. 1 siste ledd.

Utgår listeforslaget fra et parti som er registrert etter § 17, skal partibetegnelsen i listeoverskriften være enslydende med partiets registrerte navn.

- c) Det må ved stortingsvalg være utfylt i tydelig rekkefølge med så mange forskjellige navn som det skal velges representanter til Stortinget fra fylket, jf. Grunnlovens § 58 tredje ledd. Forslaget kan dessuten utfylles i fortsatt rekkefølge med inntil 6 andre forskjellige navn.

Det må ved fylkestingsvalg være utfylt i tydelig rekkefølge med så mange forskjellige navn som det skal velges representanter til fylkestinget.

Ved kommunestyrevalg må det være utfylt i tydelig rekkefølge med så mange forskjellige eller en gang gjentatte navn som det skal velges representanter. Gjentatte navn skal stå først på listen, og gjentakelsen skal skje på plassen nærmest etter.

Ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg kan listeforslaget dessuten i fortsatt rekkefølge utfylles med inntil 10 andre forskjellige navn, men hvor fylkestinget/kommunestyret skal ha minst 41 representanter med inntil 20 andre forskjellige navn, og hvor fylkestinget/kommunestyret skal ha minst 71 representanter, med inntil 40 andre forskjellige navn.

Kandidatene skal være betegnet med fornavn og etternavn, og - hvis det er nødvendig for å unngå forveksling - med stilling og/eller bostedsadresse.

- d) Det må ved stortingsvalg og fylkestingsvalg være egenhendig underskrevet av minst 500 personer med stemmerett i fylket, og ved kommunestyrevalg av minst like mange personer med stemmerett i kommunen som det skal velges kommunestyrerepresentanter. Underskriverne må ikke stå som forslagsstillere på noe annet forslag som gjelder samme valg, jf. § 26 nr. 1, femte ledd.

Utgår forslaget fra et parti som er registrert etter § 17, er det ved stortingsvalg og fylkestingsvalg nok at forslaget er underskrevet av leder og sekretær for partiets lokalavdeling i fylket, og ved kommunestyrevalg av leder og sekretær for partiets lokalavdeling i kommunen, dersom vedkommende har stemmerett i det fylket/den kommunen listeforslaget gjelder. I stedet for leder og/eller sekretær som ikke har stemmerett i det fylket/den kommunen listeforslaget gjelder, kan listeforslaget underskrives av like mange styremedlemmer for vedkommende lokalavdeling, som har stemmerett i det fylket/den kommunen listeforslaget gjelder. Dersom partiet ikke har lokalavdeling i fylket/kommunen, gjelder bestemmelsen i første ledd.

Utgår forslaget fra både parti som er registrert etter § 17 og fra velgere som organisasjonsmessig ikke representerer noe slikt parti, gjelder også bestemmelsene i første ledd.

Et parti, herunder innbefattet alle lokalavdelinger, fylkesavdelinger og tilsluttede partiavdelinger, kan bare stille en liste i hvert fylke ved stortingsvalg og fylkestingsvalg, og en liste i hver kommune ved kommunestyrevalg.

- e) Det må ikke ha kandidat felles med andre forslag som gjelder samme valg, jf. § 26 nr. 1 fjerde ledd.
2. Et forslag til valgliste må videre inneholde angivelse av en tillitsmann med varemann blant dem som har underskrevet listeforslaget, som fylkesvalgstyret/valgstyret kan henvende seg til ved forhandlinger om listeforslaget.

Listeforslaget bør inneholde fortegnelse over et tillitsutvalg på 10 personer med 3 vararepresentanter blant forslagsstillerne som kan gi erklæring om å kalle tilbake listeforslaget, jf. nr. 4. Er det ikke utpekt tillitsutvalg, anses de 10 første forslagsstillerne som tillitsutvalg og de 3 neste som vararepresentanter. Styret for den partiavdeling som har underskrevet et listeforslag i samsvar med nr. 1 bokstav d anses i dette tilfelle som tillitsutvalg.

Listeforslaget kan ikke inneholde annen informasjon til velgerne enn de opplysninger som kreves i nr. 1 og i første ledd i bestemmelsen her.

3. Som vedlegg til listeforslaget skal følge en fortegnelse over kandidatenes fødselsdato. Dersom en kandidat til fylkestingsvalg/kommunestyrevalg ikke er innført i folkeregister som bosatt i fylket/kommunen 1. juni i valgåret, må det også ligge ved en erklæring fra vedkommende om at så vil være tilfelle innen valgdagen. Er listeforslaget underskrevet i samsvar med reglene i nr. 1 bokstav d første ledd, jf. annet ledd annet punktum og tredje ledd, skal det videre ligge ved en fortegnelse over forslagsstillernes fødselsdato og bostedsadresse.
4. Et forslag til valgliste kan kalles tilbake av forslagens tillitsutvalg. Erklæring om tilbakekallelse av listeforslag må være innlevert senest 20. juni i valgåret. Bestemmelsene i nr. 1 bokstav a annet og tredje punktum gjelder tilsvarende.
5. Fylkesvalgstyret/valgstyret skal underrette samtlige kandidater på listeforslagene. I underretningen skal gjøres rede for grunnene for å kunne kreve seg fritatt for valg, og at slike krav må fremsettes skriftlig og - sammen med nødvendige begrunnelser og attester - være kommet inn til fylkesvalgstyret/valgstyrets adresse innen en bestemt dato. Underretningen skal også inneholde opplysning om at retten til å kreve seg fritatt er gått tapt dersom kravet ikke er fremsatt på den måten og innen den frist som er fastsatt, jf. likevel § 56 første ledd. Departementet fastsetter skjema for underretningen.

§ 26

1. Fylkesvalgstyret/valgstyret avgjør om forslagene til valglistor og tilbakekallelser etter § 25 nr. 4 skal godkjennes, og undersøker om kandidatene og forslagsstillerne oppfyller de lovbestemte vilkårene. Forslagsstillerne plikter, når fylkesvalgstyret/valgstyret krever det, å legge frem den dokumentasjon som er nødvendig for å vise at vilkårene er oppfylt.

Oversittes fristene som er satt i § 25 nr. 1 og 4, kan det ikke avhjelpes. Etter at fristen som er satt i nr. 1 er utløpt, kan forslagsstillerne bare gjøre de endringer i listeforslagene som måtte være nødvendig for å bringe forslagene i samsvar med lovens krav.

For øvrig skal fylkesvalgstyret/valgstyret eller dets leder ved forhandlinger med den utpekte tillitsmann søke å bringe forslag eller tilbakekallelser i forenkret stand.

Står en forslagsstiller på flere listeforslag for samme valg, skal han gis pålegg om å si fra innen en bestemt frist hvilket forslag han vil stå på. Svarer han ikke, strykes han som forslagsstiller av alle forslag. Står en kandidat på flere listeforslag som gjelder samme valg, skal han gis tilsvarende pålegg. Svarer han ikke blir han stående på det forslaget som først er innlevert uten senere å være tilbakekalt, men strykes av de andre forslagene.

En kandidat som ikke er valgbar, strykes av listeforslaget med mindre det blir dokumentert at vedkommende oppfyller valgbarhetsvilkårene på valgdagen. En kandidat som blir fritatt etter reglene i § 14 og § 25 nr. 5 strykes av listeforslaget.

Tillitsmannen bestemmer hvilket navn skal settes inn på en plass som er blitt ledig fordi en kandidat er blitt strøket av listen. Gjør han ikke det, rykker de etterfølgende kandidater opp i uforandret rekkefølge.

Når det etter at fristen etter § 25 nr. 1 er gått ut, skal settes inn et navn i stedet for et som er strøket, må tillitsmannen legge frem skriftlig erklæring fra den nye kandidaten om at vedkommende er villig til å stå på listen. Det kan ikke settes inn navn som allerede er ført opp på et annet innlevert listeforslag for samme valg.

Har flere valglister for samme valg samme overskrift, eller overskrifter som ikke tydelig skiller seg fra hverandre, og saken ikke blir ordnet ved forhandlinger, seirer det forslaget som er innlevert først. Enerett til partinavn etter § 17 går likevel alltid foran.

2. Listeforslagene skal, etter hver som de kommer inn, ligge til ettersyn i fylkevalgstyrets/valgstyrets lokaler. Senest den 10. august i valgåret skal fylkesvalgstyret/valgstyret i eller ved sitt lokale slå opp bekreftede avskrifter av de godkjente forslag som offisielle valglister, hver liste med en overskrift som nevner hvilket valg og hvilket fylke/hvilken kommune den gjelder, tidspunktet for valget, det parti eller den gruppe listen utgår fra og tillitsmannens navn. Samtidig med at avskriftene blir slått opp, skal tillitsmannen for hver liste få tilsendt en avskrift av den godkjente listen.

Fylkesvalgstyret/valgstyret skal dessuten - så vidt mulig innen samme frist som nevnt i foregående ledd - kunngjøre overskriftene på de godkjente listeforslagene i avisene i fylket/kommunen.

Fylkesvalgstyret sørger for at alle valgstyrrer i fylket får tilsendt et tilstrekkelig antall av alle de godkjente listene ved stortingsvalg og fylkesvalgsvalg bl.a. til oppslag i valglokalene.

3. Fylkesvalgstyret sørger for at det ved stortingsvalg og fylkestingsvalg blir trykt et tilstrekkelig antall stemmesedler av alle godkjente valglistar i fylket til bruk for velgerne i valglokalene. Stemmesedlene ved stortingsvalg skal være hvite, og stemmesedlene ved fylkestingsvalg skal være blå. Ved kommunestyrevalg sørger valgstyret for at det til bruk for velgerne i valglokalene blir trykt et tilstrekkelig antall hvite stemmesedler av alle godkjente valglistar i kommunen.

Likeledes skal fylkesvalgstyret ved stortingsvalg og fylkestingsvalg sørge for at valgstyrene i fylket blir utstyrt med et tilstrekkelig antall blanke stemmesedler, av samme farge som de trykte stemmesedler. Tillitsmannen for den enkelte valgliste kan utover det antall som trykkes til bruk for velgerne, for egen regning kreve å få det antall stemmesedler han ønsker. Krav om dette må i tilfelle fremsettes skriftlig innen den frist fylkesvalgstyret/valgstyret fastsetter.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om innholdet og utformingen av trykte stemmesedler, herunder om veiledning for velgerne om fremgangsmåten ved valget og om trykningstekniske metoder som kan lette behandlingen og opptellingen av stemmesedlene.

§ 27

Valgtingene holdes i høvelige lokaler som valgstyret velger. Tinget holdes i kirken dersom en ikke har andre tjenlige lokaler. Valgstyret bør la valgting holdes på flere steder i kommunen hvor det finner det ønskelig av hensyn til velgerne. Vedtak om å foreta endringer i stemmekretsinnndelingen må være gjort senest 31. mars i valgåret.

I kommuner hvor det skal holdes valgting søndag og hvor stemmegivning skal foregå på flere steder, kan valgstyret bestemme at ett eller flere valglokaler ikke skal holdes åpne søndag.

På hvert stemmested foregår stemmegivning for en viss del av manntallet.

§ 28

Skal stemmegivning foregå på flere steder i kommunen, leder et stemmestyre med minst 4 medlemmer valgtinget på hvert sted.

Valgstyret velger medlemmer og varamedlemmer til stemmestyrene, og ledere og nestledere for dem. Valgbar og pliktig til å motta valg er enhver som er manntallsført i kommunen ved valget. En bør fortrinnsvis velge personer som bor i vedkommende stemmekrets.

§ 29

Valgstyret kunngjør når og hvor valgtinget skal holdes og når stemmegivningen skal være avsluttet. Kunngjøringen skjer en av de siste dagene før valget. Dersom valgstyret ønsker å kunngjøre valgtinget flere ganger bør første kunngjøring foretas 3 til 4 uker før valget.

Tiden for stemmegivningen bør settes rommelig. Den må på mandag være minst 5 timer. Stemmegivningen kan tidligst avsluttes kl. 20. Valgstyret kan likevel i visse tilfelle vedta at valglokalene skal stenge på et tidligere tidspunkt. Vilkåret for et slikt vedtak er enten, at det antas å være unødvendig, eller, at det vil skape vanskeligheter, å holde valglokalene åpne til kl. 20. Vedtak som nevnt i fjerde punktum skal være enstemmig og begrunnet. Stemmetiden på søndag må under ingen omstendigheter settes kortere enn 3 timer, og stemmegivningen kan tidligst ta til kl. 13.

FORHÅNDSSTEMMEGIVNING

§ 30

En velger som vil være forhindret fra å møte personlig på valgtinget kan etter reglene i dette avsnitt avgi stemme på forhånd hos en stemmemottaker i eller utenfor den kommunen hvor vedkommende er stemmeberettiget.

Foregår stemmegivningen i et land hvis regelverk er til hinder for medvirkning av en stemmemottaker, skjer den i samsvar med reglene i § 34a, forutsatt at dette ikke strider mot landets regelverk.

§ 31

Forhåndsstemmegivning må ikke foregå tidligere enn 1. juli i valgåret. Valgstyret plikter å legge forholdene til rette slik at velgerne kan avgi forhåndsstemme f.o.m. 1. juli.

Stemmegivningen må ikke foregå senere enn siste lørdag før valget kl. 20. I kommuner hvor det ikke skal holdes valgting søndag, skal det likevel være adgang til å avgi forhåndsstemme minst 2 timer denne dagen, på de steder valgstyret bestemmer. Forhåndsstemmegivning som nevnt i foregående punktum må ikke foregå før kl. 13 og ikke etter kl. 20.

Under enhver omstendighet må stemmegivningen foregå så tidlig at forhåndsstemmegivningen uten særlige foranstaltninger fra stemmemottakerens side kan være vedkommende valgstyre i hende før stemmegivningen på valgtinget avsluttes.

§ 32

Som stemmemottaker tjenestegjør:

a) Stemmemottakere oppnevnt av valgstyret.

Valgstyret oppnevner det antall stemmemottakere som anses nødvendig for å gjennomføre forhåndsstemmegivningen på en forsvarlig måte. Som stemmemottaker må bare oppnevnes personer som antas å ha de nødvendige kvalifikasjoner for å kunne utføre de plikter vervet medfører.

Valgstyret bestemmer på hvilke steder i kommunen stemmegivning skal foregå.

- b) På Svalbard sysselmannen, som også kan oppnevne andre stemmemottakere. Sysselmannen bestemmer i så fall hvor stemmegivningen skal foregå.
- c) Utenfor riket, utenriktjenestemann ved lønnet norsk utenriksstasjon og ved ulønnede norske utenriksstatsjoner som av Utenriksdepartementet er særskilt bemyndighet til det, eller den Kongen bestemmer. Ved utenriksstasjoner kan stasjonssjefen, når han finner det påkrevet, oppnevne en eller flere av stasjonens funksjonærer til å motta forhåndsstemmer på stasjonen.
- d) På Jan Mayen den som Kongen bestemmer. Bestemmelsene i §§ 34 nr. 7 og 35 gjelder tilsvarende etter nærmere bestemmelse av departementet.
- e) På norsk fartøy som går i utenriksfart eller i fart mellom Norge og Svalbard eller Jan Mayen, skipsfører eller styrmann. Disse plikter bare å medvirke ved stemmegivning av skipets mannskap og passasjerer.
- f) På norsk borefartøy, og andre faste eller flyttbare innretninger i sjøen, som er engasjert i virksomhet utenfor norsk territorialfarvann, innretningens sjef eller dennes stedfortreder. Bestemmelsene i bokstav e annet punktum gjelder tilsvarende.

§ 33

Velgeren må avgi stemme ved personlig fremmøte hos en stemmemottaker på sted som er fastsatt for stemmegivning i medhold av § 32 bokstav a eller b. Stemmegivning for utenriktjenestemann ved norsk utenriksstasjon foregår ved stasjonen. Stemmegivning i overvær av stemmemottaker utenfor riket oppnevnt av Kongen og på Jan Mayen foregår der Kongen bestemmer. Stemmegivning etter § 32 bokstav e og f foregår ombord på vedkommende fartøy eller innretning. Foregår stemmegivningen på sykehus, fødehjem, sykehjem (pleiehjem), aldershjem eller annen institusjon beregnet på pleie, opphold eller behandling for personer som er syke, uføre e.l., kan stemmer mottas også på pasientrommene. Stemmer kan også mottas hjemme hos personer som oppholder seg i trygdeboliger eller lignende boliger med umiddelbar tilknytning til slik institusjon som nevnt i foregående punktum.

Valgstyret fastsetter tid og sted for all forhåndsstemmegivning som foregår i kommunen i medhold av § 32 bokstav a, herunder også - i tilfelle - den stemmegivning som skal foregå søndagen før den valgdagen som er fastsatt av Kongen, jf. § 31 annet ledd annet punktum.

Valgstyret kunngjør all forhåndsstemmegivning i kommunen, med tid og sted. Valgstyret kunngjør også den forhåndsstemmegivning som er nevnt i § 36. Stemmegivning på institusjon som nevnt i første ledd femte punktum, skal også kunngjøres ved oppslag på vedkommende institusjon.

Stemmemottaker på slik institusjon som er nevnt i første ledd femte punktum, skal på forhånd drøfte ordningen av stemmegivningen der med institusjonens ledelse.

Stemmeseddelen skal være som foreskrevet i § 44.

Valgstyret sørger for at de stemmesedler det mottar til forhåndsstemmegivningen, i tilstrekkelig antall blir fordelt til stemmemottakerne. Stemmemottakerne sørger for at stemmesedlene legges ut på det sted hvor stemmegivningen foregår, til bruk for velgerne.

§ 34

Stemmegivningen foregår slik:

1. Stemmemottakeren gjør velgeren kjent med reglene for stemmegivningen, og skaffer ham, om han ønsker det, de nødvendige skrivesaker.
2. Stemmemottakeren gir velgeren en stemmeseddelkonvolutt.

Til dem som skal avgi stemme på pasientrom, og som ikke allerede har stemmesedler, leverer stemmemottakeren en stemmeseddel for hver valgliste som deltar ved valget. Stemmesedlene skal bare lyde på valglistens navn uten å ha med kandidatnavn. Stemmemottakeren ber velgeren beholde de stemmesedler han ikke bruker. Når de stemmesedler som trykkes etter § 26 nr. 3 foreligger, skal velgere som har stemmerett i fylket ved stortingsvalg og fylkestingsvalg og i kommunen ved kommunestyrevalg, i stedet få utlevert en slik stemmeseddel for hver godkjent valgliste. Stemmemottakeren må ikke i noe tilfelle ta tilbake noen av de utleverte stemmesedler som velgeren ikke har brukt.

Velgeren legger selv stemmeseddel i konvolutt i enerom og usett. Ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg legges en stemmeseddel for hvert valg i samme konvolutt. Ved stemmegivning på pasientrom gjelder kravet om at stemmegivningen skal foregå i enerom og usett, i den utstrekning dette lar seg gjøre.

3. Stemmemottakeren gir deretter velgeren en omslagskonvolutt. I denne legger velgeren selv stemmeseddelkonvolutt, og velgeren kleber deretter selv igjen omslagskonvolutt.

Stemmemottakeren påfører omslagskonvolutt velgerens fulle navn og nøyaktige adresse på hjemstedet 1. juni i valgåret, sammen med tid og sted for stemmegivningen. Ved stemmegivning i overvær av stemmemottaker nevnt i § 32 bokstav e og f trengs ingen stedsangivelse, men fartøyets/innretningens navn og eier skal påføres. Videre påfører stemmemottakeren bevitnelse om at bestemmelsen i nr. 1, nr. 2 siste ledd og nr. 3 første ledd annet punktum er iaktatt, om hvorvidt stemmemottakeren er sikker på at velgeren er den vedkommende sier seg å være, og om hvorvidt det var noen grunn til å anta at velgeren var i slik tilstand som nevnt i § 41 annet ledd. Stemmemottakeren skriver så under det som er påført omslagskonvolutt.

Stemmemottakeren leverer deretter omslagskonvolutt til velgeren, som egenhendig bekrefter riktigheten av de opplysninger som er påført omslagskonvolutt. Ved sin underskrift på omslagskonvolutt erklærer velgeren samtidig at han vil være forhindret fra å møte personlig på valgtinget.

4. Foregår stemmegivningen i den kommunen hvor velgeren er manntallsført (på sted som valgstyret har bestemt etter § 32 bokstav a), legger velgeren selv omslagskonvolutt i en urne for forhåndsstemmegivning.

Foregår stemmegivningen utenfor den kommunen hvor velgeren er manntallsført, leverer velgeren omslagskonvolutt til stemmemottakeren, som sender den på hurtigste betryggende måte til vedkommende valgstyre. Valgstyrets leder skal i en bok, som føres i samsvar med skjema fastsatt av departementet, føre inn de

mottatte forhåndsstemmer i nummerrekkefølge med angivelse av tiden når han mottok dem. Det tilsvarende nummer setter han på omslagskonvolutten, som han ikke skal åpne. Når valgstyret skal begynne å åpne og behandle disse forhåndsstemmene, skal lederen legge frem den nevnte boken og alle de brev, jf. § 36, som er innført før valgtinget.

5. Valgagitasjon er ikke tillatt i det rom der stemmegivningen foregår og i tilstøtende rom. Valgfunksjonærer må ikke gi opplysninger til uvedkommende om forbruket av de forskjellige valglisters stemmesedler. Uvedkommende må heller ikke gis adgang til stemmeavluksene for å kontrollere forbruket av stemmesedler.

Velgere som på grunn av legemlige mangler eller andre årsaker, ikke er i stand til å avgi sin stemme slik beskrevet i denne paragraf, kan få den nødvendige hjelp av en person som han selv utpeker, og som har fylt 14 år. En slik person kan også skrive under på omslagskonvolutten med sitt eget navn på vegne av velgeren.

6. Før en urne for forhåndsstemmegivning tas i bruk må den være forseglet av valgstyrets leder. Er denne stemmemottaker, forsegler nestlederen den urne lederen får. Departementet bestemmer urnens form og innretning.

Valgstyrets leder kan - i overvær av en annen person - åpne urner med forhåndsstemmer og legge stemmene over i en annen forseglet urne for forhåndsstemmer.

7. Enhver stemmemottaker som nevnt i § 32 bokstav a, skal føre liste over de velgere med stemmerett i kommunen som avgir stemme hos ham. Listen føres i nummerorden og det samme nummer settes på omslagskonvolutten før den legges i urnen.

Dessuten skal enhver stemmemottaker føre særskilt liste over de velgere som avgir stemme hos ham, og som ikke er stemmeberettiget i kommunen.

En stemmemottaker som får vite at noen av dem som har avgitt forhåndsstemme hos ham er avgått ved døden før valget, skal straks underrette vedkommende valgstyre om dette, jf. § 35.

§ 34 a

I land hvis regelverk er til hinder for stemmegivning i overvær av stemmemottaker foregår stemmegivningen slik:

1. Velgeren legger selv stemmeseddel i konvolutt i enerom og usett. Ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg legges en stemmeseddel for hvert valg i samme konvolutt.
2. Velgeren legger stemmeseddelkonvolutt i en omslagskonvolutt og kleber denne igjen. Velgeren påfører omslagskonvolutt sitt fulle navn og nøyaktige adresse pr. 1. juni i valgåret, sammen med tid og sted for stemmegivningen. Videre påfører velgeren forsikring om at stemmegivningen er skjedd i samsvar med reglene foran. Velgeren skriver så under det som er påført omslagskonvolutt.
3. Velgeren leverer deretter omslagskonvolutt til et vitne over 18 år, som egenhendig bekrefter riktigheten av de opplysninger som er påført omslagskonvolutt og at velgeren er den vedkommende sier seg å være. Vitnets adresse og fødselsdato skal påføres omslagskonvolutt.
4. Velgeren besørger stemmegivningen sendt på hurtigste betryggende måte direkte til vedkommende valgstyre.
5. For øvrig gjelder bestemmelsene i § 34 tilsvarende så langt de passer.

§ 35

1. Stemmemottaker som nevnt i § 32 bokstav e og f skal i skipets/innretningens dagbok innføre at stemmegivningen er skjedd, velgerens fulle navn, den kommunen hvor han er stemmeberettiget, og når stemmegivningen er sendt.
2. Enhver stemmemottaker på utenriks sted skal straks gi vedkommende valgstyre telegrafisk underretning, dersom han får vite at noen velger som har avgitt stemme hos ham, er avgått ved døden før valget.
3. Stemmemottaker som nevnt i § 32 bokstav e og f skal sørge for at det i mannskapets oppholdsrom ombord finnes oppslått en veiledning om utenriksværendes stemmegivning, utarbeidet av departementet. Veiledningen skal også stadig finnes på enhver norsk utenriksstasjon hvor forhåndsstemmer mottas og hos spesielt oppnevnt stemmemottaker utenriks.

Eier av norsk fartøy og innretning som nevnt i § 32 bokstav e og f plikter å sørge for at materiell som er nødvendig etter bestemmelsene i denne lov og som departement foranlediger sendt til ham, straks blir sendt videre til stemmemottakeren på vedkommende fartøy/innretning.

§ 36

1. Stemmeberettigede som oppholder seg i Norge, unntatt Svalbard og Jan Mayen, som er syke eller uføre og av den grunn ikke vil være i stand til å møte frem i et valglokale på valgdagen, har adgang til å avgi forhåndsstemme til en stemmemottaker, der de oppholder seg, i samsvar med reglene nedenfor. For øvrig gjelder reglene om forhåndsstemmer i denne lov. Reglene nedenfor gjelder likevel ikke for stemmeberettigede som oppholder seg på institusjon hvor det etter vedtak av valgstyret avholdes forhåndsstemmegivning etter §§ 30-34.
2. Valgstyret kunngjør i god tid før 5. dag før valget at stemmeberettigede som nevnt i nr. 1 kan sende inn brev m.v. som nevnt i nr. 3 og 4. Departementet fastsetter skjema for kunngjøringen.
3. Den stemmeberettigede må i brev til valgstyret i oppholdskommunen sette frem krav om å få avgi stemme der han oppholder seg. I brevet må opplyses hans fulle navn og nøyaktige adresse, fødselsår og -dato, og at han er syk eller ufør og av den grunn ikke vil være i stand til å møte frem i et valglokale på valgdagen.
4. Sammen med brevet som nevnt i nr. 3 må det sendes en skriftlig erklæring - egenhendig underskrevet av en person som har fylt 14 år - om at han kjenner den stemmeberettigede og at han kan bekrefte at vedkommende er syk eller ufør og av den grunn ikke vil være i stand til å møte frem i et valglokale på valgdagen. En slik person kan også skrive under på brevet som nevnt i nr. 3 med sitt eget navn på vegne av velgeren.
5. Brev og erklæring som nevnt i nr. 3 og 4 må være kommet inn til valgstyret senest 5. dag før valget kl. 15.
6. Valgstyret sørger for at det på hvert brev m.m. som kommer inn, straks blir notert dato og klokkeslett for mottakelsen, sammen med mottakerens signatur. Det skal kontrolleres at vilkårene etter nr. 3, 4 og 5 er oppfylt. Er vilkårene ikke oppfylt, skal den stemmeberettigede straks underrettes om dette, og om hva mangelen består i. Er fristen etter nr. 5 ennå ikke utløpt, skal det samtidig opplyses at mangelen kan rettes innen fristens utløp. Opplysninger som fins i kommunens folkeregister, plikter valgstyret å sørge for blir innhentet og føyd til i innkomne brev dersom dette er nødvendig for at de lovbestemte vilkår skal oppfylles. Ut over dette kan det ikke rettes eller føyes til noe i de brev og erklæringer som kommer inn.

Dersom valgstyret eller noen på dets vegne mottar en muntlig henvendelse om å avgi stemme etter reglene i denne paragraf, skal mottakeren straks notere de opplysninger som er nevnt i første ledd første punktum. Han skal også innhente de opplysninger om velgeren som er nevnt i nr. 3. Videre skal han gjøre vedkommende kjent med de krav som stilles til brev og erklæring i nr. 3 og 4, og anmode om at velgeren - om mulig - forholder seg på denne måten. Man kan likevel ikke nekte å motta en stemmegivning etter denne paragraf med den begrunnelse at det foreligger kun en muntlig henvendelse til valgstyret.

7. Stemmeberettigede som har satt frem krav m.m. som oppfyller vilkårene i nr. 3, 4 og 5 - i tilfelle etter rettelse eller tilføyelse i samsvar med nr. 6 - skal oppsøkes av en stemmemottaker. Valgstyret sørger for at det føres en egen liste over de stemmeberettigede som skal oppsøkes.

Andre stemmeberettigede har ikke adgang til å avgi stemme etter denne paragraf.

8. Valgstyret bestemmer hvilke velgere den enkelte stemmemottaker skal oppsøke og gir de instruksjoner som det i det enkelte tilfelle er grunn til.
9. Stemmemottakeren har ikke plikt til å oppsøke en stemmeberettiget mer enn en gang. Er den stemmeberettigede ikke til stede på den oppgitte adresse når stemmemottakeren kommer, skal stemmemottakeren legge igjen en skriftlig beskjed til den stemmeberettigede om når han har vært der. I slike tilfelle og ellers når en stemmemottaker ikke finner frem til stemmeberettiget han skal besøke, skal han snarest mulig skrive ned en redegjørelse om det som er skjedd. Han bør såvidt mulig få en tilstedeværende person til å bekrefte riktigheten av forklaringen, før han leverer denne til valgstyret.
10. Dersom en stemmeberettiget som har satt frem krav om å få stemme etter denne paragraf, likevel ikke vil avgi stemme når han blir oppsøkt av en stemmemottaker, skal denne straks skrive ned en forklaring om dette. Han skal anmode den stemmeberettigede og - hvis mulig - en tredjemann om skriftlig å bekrefte riktigheten av det nedskrevne. Stemmemottakeren skal levere forklaringen til valgstyret.
11. Stemmemottakeren leverer til velgeren en stemmeseddel for hver liste som er med i valget, og ber velgeren beholde de stemmesedler han ikke bruker, jf. § 34 nr. 2 annet ledd, som gjelder tilsvarende.
12. Ved sin underskrift på omslagskonvolutten, jf. § 34 nr. 3 tredje ledd, erklærer velgeren at han er syk eller ufør, og derfor ikke vil være i stand til å møte frem i et valglokale på valgdagen.

13. Stemmer som blir sendt til valgstyret i en annen kommune (§ 34 nr. 4 annet ledd) vedlegges brevet og attesten, jf. nr. 3 og 4 foran. Slike stemmer sender stemmemottakeren snarest mulig og på hurtigste betryggende måte direkte til vedkommende valgstyre, dersom ikke valgstyret i velgerens oppholdskommune har bestemt noe annet når det gjelder videresending.
14. Foruten urnene og de førte lister, jf. § 43, skal de brev og erklæringer som er kommet inn fra velgerne, overleveres til valgstyret. Valgstyret avgjør om stemmene skal godkjennes, etter å ha gjennomgått de innkomne brev og attester, det som er nedtegnet i medhold av nr. 6 annet ledd, og det som er påført omslagskonvoluttene.

STEMMEGIVNING PÅ VALGTINGET

§ 37

Kongen fastsetter hvordan valgtinget skal åpnes.

§ 38

Valgtinget begynner til fastsatt tid.

På valgtinget kan det ikke reises strid om stemmerett.

Innsigelse mot at valget fremmes, skal fremsettes så snart tinget er satt, eller så snart det som innsigelsen grunnes på er inntruffet.

Valgstyret avgjør hver innsigelse så snart den er reist. Blir innsigelsen fremsatt for et stemmestyre, går det frem som beskrevet i § 39 annet ledd.

I valglokalet og i tilstøtende rom er det ikke tillatt:

- å drive valgagitasjon
- å forstyrre eller hindre en normal gjennomføring av valgbehandlingen
- for uvedkommende å føre kontroll med hvem som møter frem og avgir stemme.

Stemmestyrets leder eller nestleder kan om nødvendig bortvise den som opptrer i strid med reglene i foregående ledd. Den som blir bortvist, kan bringe avgjørelsen inn for stemmestyret, som kan stadfeste eller oppheve avgjørelsen.

Stemmestyrets medlemmer og valgfunksjonærene må ikke gi opplysninger til uvedkommende om forbruket av de forskjellige valglisters stemmesedler. Uvedkommende må heller ikke gis adgang til stemmeavluksene eller andre steder der stemmesedler er utlagt for å kontrollere forbruket av stemmesedlene.

§ 39

Valgstyrets leder fører inn i en bok (valgboken) alt som behandles og avgjøres på valgtinget. Valgboken føres i samsvar med formular fastsatt av departementet, og den skal oppbevares av valgstyrets leder. I valgboken innføres uttrykkelig datoene for kunngjøringen om utlegging av manntallet m.v. (§ 7), for kjennelsesmøtet (§ 9) og for kunngjøringen om valgtinget (§ 29).

Foregår stemmegivningen på flere steder i kommunen, skal stemmestyrets leder bokføre alt som behandles i en bok som føres i samsvar med formular fastsatt av departementet. Blir det reist innsigelse mot at valget fremmes, bokføres innsigelsen og grunnen. Deretter får velgerne adgang til å avgi stemme.

Lederen i valgstyret eller stemmestyret leser opp det som er bokført, og samtlige medlemmer skriver under. Dette gjøres hver dag, dersom valgtinget varer i flere dager.

§ 40

Når valgtinget er åpnet i samsvar med § 37, får de velgere som er innført i manntallet, adgang til å avgi stemme etterhvert som de møter frem. Også velgere som har stemt på forhånd, kan avgi stemme. Fremgangsmåten er slik: Først settes et kryss i manntallet ved velgerens navn. Så får han utlevert en stemmeseddelkonvolutt og blir vist til et avlukket rom i valglokalet, hvor han usett av alle kan legge stemmeseddel i konvolutten. Ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg legges stemmeseddel for begge valg i samme konvolutt. Konvolutten legger han så ned i en urne som står på stemmestyrets bord.

Foregår stemmegivningen på flere steder i kommunen, skal også velgere som ikke står i vedkommende del av manntallet få adgang til å avgi stemme. Disse skal imidlertid ikke legge stemmeseddelkonvolutten ned i valgunnen, men gi den til stemmestyret. Dette skal legge konvolutten i et særskilt omslag, klebe det til, skrive velgerens navn, bostedsadresse og fødselsdato utenpå og gi det til valgstyret etter at stemmegivningen er avsluttet (jf. § 42).

Velger som på grunn av legemlige mangler eller andre årsaker ikke er i stand til å avgi stemme slik som nevnt i første og annet ledd, kan få den nødvendige hjelp av en person som han selv utpeker blant dem som er til stede i valglokalet, og som har fylt 14 år. Er velgeren ikke i stand til å bevege seg inn i valglokalet, leverer to personer som enten er medlemmer av stemmestyret eller valgfunksjonærer, ham umiddelbart utenfor lokalet en stemmeseddelkonvolutt og en stemmeseddel for hver godkjent valgliste, jf. § 34 nr. 2 som gjelder tilsvarende. Etter at velgeren på stedet - i tilfelle med slik hjelp som nevnt foran - har lagt stemmeseddel (-sedler) i konvolutten, leverer han denne til de to personene. Disse begynner straks sammen inn i valglokalet og legger konvolutten i urnen etter at avkryssing i manntallet er skjedd, eller, dersom velgeren ikke er innført i vedkommende del av manntallet, leverer den til stemmestyret til slik behandling som nevnt i annet ledd siste punktum.

Stemmestyret kan forlange at en ukjent velger godtgjør at han er den han gir seg ut for å være.

§ 41

Også den som er nektet stemmerett ved valgstyrets kjennelse eller av andre grunner ikke er innført i manntallet, skal få avgi stemme. Han skal ikke legge stemmeseddelkonvolutten ned i valgurnen, men gi den til stemmestyret. Dette skal legge konvolutten i et særskilt omslag, klebe det til, skrive velgerens navn, bostedsadresse og fødselsdato utenpå og oppbevare det ubrutt.

Finner stemmestyret grunn til å anta at velgeren lider av alvorlig sjelelig svekkelse eller nedsatt bevissthet, skal velgeren ikke legge stemmeseddelkonvolutten ned i urnen, men gi den til stemmestyret. Dette skal legge konvolutten i et særskilt omslag, klebe det til og skrive velgerens navn, bostedsadresse og fødselsdato utenpå og oppbevare det ubrutt. På omslaget skal også gis påtegning om grunnen til at stemmeseddelkonvolutten er lagt til side, og om avgjørelsen er enstemmig. Når stemmegivningen er avsluttet, skal stemmestyret levere omslaget til valgstyret, som avgjør om stemmegivningen skal vrakes.

Dersom ikke noe annet følger av lovens bestemmelser, jf. § 49 første ledd annet punktum, skal de stemmegivninger som er avgitt i medhold av denne paragrafen og som valgstyret har vraket, forvares inntil valgresultatet er endelig.

§ 42

Når den tid som er fastsatt for stemmegivningen er utløpt, og de velgere som da er til stede i valglokalet, har fått adgang til å avgi stemme, erklærer lederen i valgstyret/stemmestyret stemmegivningen for avsluttet. Foregår stemmegivningen over to dager, fortsetter den til fastsatt tid neste dag. Urnene med stemmesedler og det øvrig valgmateriell skal oppbevares på sikkert sted under betryggende forsegling fra stemmegivningen er slutt første dag og inntil den tar til neste dag. Valgstyret kan bestemme at de avgitte stemmesedler skal bringes i forseglede urner fra stemmestedet til valgstyrets lokaler eller et annet sikkert sted, og oppbevares der på betryggende måte inntil stemmegivningen neste dag eller opptellingen skal begynne. Valgstyret kan også bestemme at det øvrige valgmateriell samtidig skal bringes fra stemmestedene og oppbevares sammen med urnene inntil stemmegivningen tar til neste dag.

Departementet gir nærmere bestemmelser om forsegling og oppbevaring av valgmateriell etter foregående ledd.

Når stemmegivningen er avsluttet annen dag i kommuner hvor stemmegivningen foregår på flere steder, skal de avgitte stemmer, sammen med den del av manntallet som er brukt og stemmestyrets møtebok, snarest mulig bringes til valgstyret til videre behandling, dersom det ikke skal holdes foreløpig opptelling på stemmestedet, jf. § 46. Er det innlevert urne for forhåndsstemmer med tilhørende lister (jf. § 43) forholdes på samme måte, idet listen legges i pakken og urnene sendes med seglet ubrutt.

§ 43

Stemmemottakerne i kommunen (jf. § 32 bokstav a) leverer sine urner for forhåndsstemmer - med ubrutt segl - og de førte lister til valgstyret eller et stemmestyre innen avstemningen er avsluttet på vedkommende stemmested mandag. Tidspunktet for mottakelsen innføres i valgboken eller stemmestyrets møtebok.

Blir en urne for forhåndsstemmer innlevert etter at stemmegivningen er slutt, skal valgstyret/stemmestyret ta imot den og ellers forholde seg som i foregående ledds annet punktum.

PRØVING AV AVGITTE STEMME. OPPTELLING AV STEMMESEDLER

§ 44

1. Stemmeseddelkonvoluttene skal være ugjennomsiktige og uten tilfestet eller påsatt merke som nevnt i nr. 2 tredje ledd første og annet punktum. Ved stemmegivning innenfor rikets grenser skal konvoluttene dessuten ha offentlig stempel og ha samme størrelse, form og farge.
2. Stemmesedlene for stortingsvalg skal være av hvitt papir.

Stemmesedlene for fylkestingsvalg og kommunestyrevalg skal være enten av blått eller av hvitt papir. Stemmesedlene for fylkestingsvalg bør være blå og stemmesedlene for kommunestyrevalg bør være hvite, jf. § 45.

Stemmesedlene må ikke være merket slik at det fremgår hvem velgeren er. De må ikke være påført ord eller tegn som må antas å skulle gi uttrykk for en mening om personer, organisasjoner eller samfunnsspørsmål. Ord eller tegn som kan regnes som forandring i eller forsøk på å forandre stemmeseddelenes innhold, eller fremheving av innholdet, fører likevel ikke til vraking. Det må heller ikke ligge noe annet enn stemmesedler i konvoluttene, dersom det klart fremgår at det er lagt der med vilje eller viser hvem velgeren er.

3. Stemmeseddelen skal ha en overskrift som viser hvilken valgliste den gjelder. Har to eller flere partier som er registrert etter § 17 stilt fellesliste, eller har ett, to eller flere slike partier stilt fellesliste sammen med velgere som organisasjonsmessig ikke representerer noe slikt parti, skal stemmesedler som lyder på et av disse partiers navn, på navnet til den gruppen som ikke representerer noe parti eller felleslistens fulle navn, regnes felleslisten til gode. Gyldige stemmesedler uten kandidatnavn anses å inneholde de navn som er oppført i den offisielle valglisten for fylket (ved stortingsvalg og fylkestingsvalg) eller kommunen (ved kommunestyrevalg) i samme rekkefølge som angitt på vedkommende liste. Det samme gjelder stemmesedler som er gyldige etter nr. 6 annet og tredje punktum.
4. Rekkefølgen av kandidatnavnene på stemmesedlene regnes slik velgeren har angitt den ved plassen på stemmeseddelen eller ved tilføyd nummer. Et kandidatnavn kan strykes ved å sette strek over navnet.

Ved kommunestyrevalg kan velgeren gi en tilleggsstemme til kandidater som står på den valglisten stemmeseddelen gjelder. Dette kan gjøres ved å sette et kryss eller skrive kum ved navnet, eller ved å skrive navnet en gang til.

Er samme navn ført opp flere ganger enn tillatt gjelder det bare på det første sted (de første steder) i rekkefølgen og strykes på de følgende.

5. Ved stortingsvalg og fylkestingsvalg settes kandidatnavn som står på en annen valgliste enn den stemmeseddelen gjelder ut av betraktning. Ved kommunestyrevalg kan velgeren føre opp en gang inntil så mange kandidatnavn fra andre valglistes som svarer til en fjerdedel av antall representanter som skal velges, avrundet nedover til nærmeste hele tall. I kommuner hvor kommunestyret har 19 eller færre representanter, kan det likevel føres opp inntil 5 navn.

Navn på personer som ikke står på noen offisiell valgliste, settes ut av betraktning.

6. Trykt stemmeseddel må enten være enslydende med en offisiell valgliste og ha en overskrift som denne - valgtime, fylke/kommune og navnene på tillitsmannen og forslagsstillerne behøver likevel ikke være tatt med - eller lyde på valglistens navn, eller på navnet til parti eller gruppe av velgere som deltar i fellesliste, uten å ha med kandidatnavn. Trykt stemmeseddel som er enslydende med et registrert partis valgliste i et annet fylke (ved stortingsvalg og fylkestingsvalg) eller en annen kommune (ved kommunestyrevalg), og som ikke er rettet, skal likevel godkjennes dersom partiet stiller liste i det fylket/den kommunen stemmeseddelen avgis til, og stemmeseddelen for øvrig er gyldig. Nr. 3 annet punktum får tilsvarende anvendelse for så vidt gjelder registrerte partier.

Andre trykte stemmesedler må ikke utdeles eller brukes.

Likestillet med trykking er fremstilling på annen mekanisk måte, herunder også maskinskrivning.

7. Valgstyret eller stemmestyret sørger for at det i vedkommende valglokale til enhver tid er tilgjengelig for velgerne trykte stemmesedler for alle godkjente valglistes i fylket og kommunen. Dersom beholdningen av stemmesedler for en valgliste ikke blir tilstrekkelig må en sørge for at det i stedet er tilgjengelig blanke stemmesedler av slike farger som nevnt i nr. 2, som velgerne i tilfelle kan fylle ut.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om dette.

§ 45

Stemmeseddelen skal vrakes dersom bestemmelsene i § 44 nr. 1, 2, 3 og 6 ikke er iaktatt. Uoverensstemmelse mellom farge og valgbetegnelse på stemmeseddelen fører ikke til vraking. Uoverensstemmelse mellom godkjent listeforslag og trykt stemmeseddel når det gjelder navn som listeforslag kan utfylles med i henhold til § 25 nr. 1 bokstav c første ledd annet punktum og fjerde ledd, fører heller ikke til vraking.

Ligger det flere stemmesedler i en konvolutt ved stortingsvalg, skal alle vrakes dersom de er ulike, men den ene godkjennes, dersom de er enslydende. Gjelder stemmesedlene samme valgliste, men bare en av dem er ulik den offisielle valglisten, skal likevel den godkjennes og de andre vrakes.

Inneholder en stemmeseddel ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg opplysning om hvilket valg den gjelder (valgbetegnelse), er denne avgjørende for hvilket valg stemmeseddelen skal gjelde. For øvrig gjelder følgende regler om dette:

Er det bare en stemmeseddel uten valgbetegnelse i konvolutten, er fargen på stemmeseddelen avgjørende. Er det to stemmesedler i konvolutten, og bare den ene har valgbetegnelse, anses den andre stemmeseddelen å gjelde det andre valget. Har ingen av stemmesedlene valgbetegnelse, men forskjellig farge, er fargen avgjørende. Har ingen av stemmesedlene valgbetegnelse, men er enslydende og har samme farge, anses en stemmeseddel å gjelde hvert valg. Er de derimot ikke enslydende, skal begge vrakes.

Er det tre eller flere stemmesedler i konvolutten, og det blant disse er minst en med valgbetegnelse og minst en uten valgbetegnelse, avgjør fargen hvilket valg stemmesedlene uten valgbetegnelse skal gjelde, med følgende unntak: Hvis alle stemmesedler med valgbetegnelse gjelder samme valg, og alle stemmesedler uten valgbetegnelse har den farge som er fastsatt for dette valget, anses alle stemmesedler uten valgbetegnelse å gjelde det andre valget. Har ingen av stemmesedlene valgbetegnelse, gjelder foregående ledd tredje og følgende punktum tilsvarende.

Bestemmelsene i annet ledd gjelder tilsvarende ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg, dersom det i en konvolutt ligger flere stemmesedler for samme valg.

§ 46

Foregår stemmegivningen på flere steder i kommunen, kan valgstyret bestemme at stemmestyret på de steder hvor vedkommende del av manntallet inneholder minst 500 navn, skal foreta en foreløpig opptelling av stemmesedlene umiddelbart etter at stemmegivningen er

slutt. Valgstyret kan bestemme at foreløpig opptelling skal foretas under ett for flere stemmesteder som tilsammen har minst 500 navn i manntallet, på ett av disse stemmesteder og av vedkommende stemmestyre. Slik opptelling som nevnt foran kan likevel bare foretas dersom de deler av manntallet som vedkommer de øvrige stemmesteder, til sammen inneholder minst 500 navn.

Er det grunn til å anta at en avgitt stemme må vrakes på grunn av stemmeseddelkonvoluttens beskaffenhet, jf. § 45 første ledd, legges konvoluttens uåpnet til side. Er det grunn til å anta at en stemmeseddel må vrakes, jf. § 45, eller er det - ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg - tvil om hvilket valg en eller flere stemmesedler skal gjelde, legges innholdet tilbake i konvoluttens. Er dette ikke mulig, legges vedkommende stemmeseddel/sedler til side.

De øvrige stemmesedler ordnes i grupper, hver valglistes sedler for seg og - ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg - hvert valg for seg. For hver valgliste ordnes stemmesedlene i grupper for urettede og rettede stemmesedler (stemmesedler som er ulik vedkommende offisielle valgliste). Deretter telles stemmesedlene innen hver gruppe, og en finner det samlede antall stemmesedler for hver gruppe. Ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg telles hvert valg for seg. Stemmesedlene for hver gruppe legges i spesielle konvolutter. Utenpå konvoluttene skrives hvilken valgliste stemmesedlene i konvoluttens tilhører, hvor mange stemmesedler konvoluttens inneholder, om disse er rettet eller urettet, og - ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg - hvilket valg de gjelder.

Valgstyret foretar selv, eller oppnevner andre til å foreta, en foreløpig opptelling av de stemmesedler som er avgitt på de stemmesteder der det ikke foretas foreløpig opptelling etter første ledd. Opptellingen foregår i samsvar med bestemmelsene i annet og tredje ledd, og foretas så snart stemmesedlene er kommet inn til valgstyret. Særskilt opptelling av stemmer avgitt på en del av disse stemmestedene kan bare foretas dersom vedkommende deler av manntallet til sammen inneholder minst 500 navn.

Valgstyret skal, dersom det ikke holdes foreløpig opptelling på stemmestedene, foreta foreløpig opptelling av stemmene fra samtlige stemmesteder i kommunen, snarest mulig etter at stemmene er kommet frem. Foregående ledd gjelder tilsvarende. Valgstyret bør foreta behandlingen av stemmer avgitt etter § 40 annet ledd, jf. § 47, og blande disse sammen med de andre stemmene før den foreløpige opptellingen etter dette ledd tar til, forutsatt at dette kan skje uten særlig forsinkelse for den foreløpige opptellingen.

Valgstyret kan, dersom stemmegivningen er avsluttet ved samtlige stemmelokaler i kommunen og lovens vilkår for øvrig er oppfylt, påbegynne den foreløpige oppstillingen etter de to foregående ledd før alle avgitte stemmer er kommet valgstyret i hende.

§ 47

Valgstyret undersøker om de velgere som har avgitt stemme etter § 40 annet ledd, har adgang til å stemme. Har velgeren ikke stemt i den kretsen hvor vedkommende er manntallsført, settes et kryss ved navnet i manntallet, og stemmeseddelkonvolutt tas ut av omslaget og legges ned i en valgurne. I motsatt fall vrakes stemmegivningen og omslaget forvares uåpnet. Dersom ikke noe annet følger av lovens bestemmelser, jf. § 49 første ledd annet punktum, skal de vrakede stemmegivninger forvares inntil valgresultatet er endelig.

Tidligst tiende dag før valget - men ikke før kjennelsesmøtet, jf. § 9, er holdt - kan urner for forhåndsstemmer åpnes av valgstyret eller et utvalg på minst tre personer valgt av og blant valgstyrets medlemmer. Samtidig kan forhåndsstemmer som er sendt valgstyret i henhold til § 34 nr. 4 legges frem. Valgstyret avgjør om forhåndsstemmegivningene skal godkjennes. En forhåndsstemmegivning godkjennes ikke hvis de lovbestemte vilkår ikke er oppfylt. Det forhold at en forhåndsstemmegivning ikke er sendt i samsvar med § 34 nr. 4 annet ledd, fører ikke til vraking med mindre noe tyder på at omslagskonvolutt har vært åpnet. En forhåndsstemmegivning skal ikke vrakes av den grunn at velgeren er avgått ved døden etter at stemmegivningen på valgtinget tok til.

Har en velger avgitt forhåndsstemme flere ganger, skal den sist avgitte forhåndsstemmegivningen godkjennes, hvis den er i forskriftsmessig stand og de tidligere stemmegivninger må forkastes på grunn av formelle feil. Er dette ikke tilfelle, må alle forhåndsstemmegivningene forkastes.

En forhåndsstemmegivning godkjennes ikke hvis velgeren har stemt på valgtinget. Når en forhåndsstemmegivning er godkjent, settes et kryss ved velgerens navn i manntallet. Nummeret på omslagskonvolutt settes på stemmeseddelkonvolutt som deretter legges uåpnet ned i en særskilt urne.

Ligger det i en omslagskonvolutt flere stemmeseddelkonvolutter, åpner valgstyret disse konvoluttene og legger alle stemmesedlene ulest inn i en stemmeseddelkonvolutt, som legges i valgurnen i samsvar med det som er bestemt i foregående ledd. Om noen av stemmesedlene skal godkjennes, avgjøres etter reglene i § 45.

Er stemmegivningen ikke godkjent, eller er velgeren ved valgstyrets kjennelse nektet stemmerett, skal omslagskonvolutten forvares uåpnet.

§ 48

Stemmeopptellingen foretas særskilt for stemmer avgitt på valgtinget og stemmer avgitt på forhånd. Særskilt opptelling av stemmer vedkommende en del - eller deler - av manntallet kan bare foretas dersom vedkommende del - eller deler til sammen - inneholder minst 500 navn. På de stemmesedler som er avgitt på forhånd settes etter hvert samme nummer som på stemmeseddelkonvolutten, jf. § 47 fjerde ledd.

Ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg telles stemmene for de to valg opp hver for seg, slik at stemmene for fylkestingsvalget telles opp først.

Opptellingen foretas av de personer og på den måten valgstyret har bestemt, og under valgstyrets tilsyn. Opptellingen tar til umiddelbart etter at den foreløpige opptellingen, jf. § 46, er avsluttet, og de avgitte stemmesedler er kommet valgstyret i hende.

Departementet godkjenner bruk av edb-tekniske system beregnet på opptelling og registrering av stemmegivninger etter sjetten ledd, og fastsetter nærmere krav til systemene. **

Ved stortingsvalg og fylkestingsvalg finner en først hver listes stemmetall ved å telle hvor mange stemmesedler som kommer listen til gode, jf. § 44 nr. 3.

Ved kommunestyrevalg undersøkes først hvor mange listestemmer som tilfaller den enkelte valgliste på hver stemmeseddel. Er det ført opp et kandidatnavn som står på en annen valgliste enn den stemmeseddelen gjelder, gir dette en listestemme til den valglisten som navnet står på, og en stemme til kandidaten. Er det ført opp flere slike navn enn det som er bestemt i § 44 nr. 5, settes de som står sist i rekkefølgen ut av betraktning. Med fradrag av eventuelle listestemmer som nevnt i annet punktum, får den valglisten som stemmeseddelen gjelder, så mange listestemmer fra stemmeseddelen som tallet på representanter som skal velges. Ved denne beregningen tar en også med navn på personer som ikke er valgbare, såfremt de står på en offisiell valgliste i vedkommende kommune. Den enkelte valglistes stemmetall er summen av de listestemmer som tilfaller valglisten.

** § 48 fjerde ledd trer i kraft 1. januar 1995.

Må det gjøres avbrudd i opptellingen, skal valgstyret sørge for at stemmesedlene og det øvrige valgmateriellet blir oppbevart på helt betryggende måte. Før opptellingen gjenopptas, skal valgstyret påse at det ikke er foretatt noe urettmessig med valgmateriellet.

§ 49

Når opptellingen av stemmene til stortingsvalget er avsluttet, skal valgstyrets leder innføre i valgboken stemmetallene for valglistene, med opplysning om hvordan stemmetallene fordeler seg på stemmer avgitt på valgtinget og stemmer avgitt på forhånd og på urettede og rettede stemmesedler. Valgstyret skal deretter omgående sende i forsegletpakke til Stortingets kontor en bekreftet avskrift av det som er bokført på valgtinget og på stemmestedene, alle innkomne omslagskonvolutter for forhåndsstemmer, innkomne klager og bemerkninger, og de stemmesedler valgstyret har vraket eller som er innlevert til valgstyret i medhold av § 41.

Hvis valgstyret ikke også er fylkesvalgstyret, skal det ved stortingsvalg omgående sende i forsegletpakke til fylkesvalgstyrets leder en bekreftet avskrift av det som er innført i valgboken i medhold av første ledd, sammen med alle godkjente stemmesedler, de som er avgitt på valgtinget og de som er avgitt på forhånd hver for seg, og de urettede og de rettede hver for seg.

Når opptellingen av stemmene til fylkestingsvalget er avsluttet skal valgstyrets leder føre inn i valgboken stemmetallene for valglistene, med opplysning om hvordan stemmetallene fordeler seg på stemmer avgitt på valgtinget og stemmer avgitt på forhånd. Valgstyret skal deretter omgående sende i forsegletpakke til fylkesvalgstyrets leder en bekreftet avskrift av det som er innført i valgboken vedrørende fylkestingsvalget, sammen med alle innkomne stemmesedler for dette valget, de som er godkjent og de som er vraket hver for seg og de som er avgitt på valgtinget og de som er avgitt på forhånd hver for seg.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om valgstyrenes innsending av valgmaterieil til fylkesvalgstyrene i medhold av annet og tredje ledd, herunder om emballasje for materiellet.

Politiske partier som er registrert etter § 17 og som stiller liste i fylket ved stortingsvalg og fylkestingsvalg, skal uten betaling få tilsendt utskrift av valgboken dersom de setter frem krav om det innen valgdagen.

Den avskrift av manntallet eller den del av manntallet som er brukt til avkryssing på valgtinget, skal valgstyrets leder sørge for blir oppbevart til to valgperioder er utløpt. Deretter skal den brennes eller tilintetgjøres på annen betryggende måte.

VALGOPPGJØRET

a) Stortingsvalg

§ 50

Fylkesvalgstyret skal uten opphold foreta valgoppgjør for fylket på grunnlag av de avskrifter og stemmesedler som er tilsendt fylkesvalgstyret fra valgstyrene, jf. § 49 tredje ledd. Finner fylkesvalgstyret feil i valgstyrenes opptelling, skal det rette disse.

Departementet godkjenner bruk av edb-tekniske system beregnet på valgoppgjør, og fastsetter nærmere krav til systemene. **

§ 51

Fylkesvalgstyret legger sammen valglistenes stemmetall i alle kommunene. Deretter fordeles fylkets representantplasser, jf. Grunnlovens § 58 tredje ledd, på valglistene. Fylkesvalgstyret går frem som beskrevet i Grunnlovens § 59 fjerde ledd.

§ 52

1. Når det er avgjort hvor mange representantplasser hver liste skal ha, foretas en ny stemmeopptelling for listens kandidater. En går frem slik:

En teller først bare de navn som står som nr. 1 på stemmesedlene. Den kandidat som får flest stemmer ved denne opptellingen er valgt. Skal listen ha mer enn en representant, teller en deretter opp de navn som står som nr. 2 på stemmesedlene. Den kandidat som får flest stemmer sammenlagt ved de to opptellingene, når en ser bort fra den allerede valgte, er valgt.

** § 50 annet ledd trer i kraft 1. januar 1995.

På samme måte fortsetter en, inntil alle de representantplasser listen skal ha er besatt. Navn på personer som ikke er valgbare, settes ut av betraktning ved opptellingen, og de etterfølgende kandidater rykker opp. Hvis flere kandidater har fått like mange stemmer, anses den valgt som står først i rekkefølgen på listen.

2. Hver liste skal såvidt mulig tildeles så mange vararepresentanter som den får representanter, med tillegg av tre. Vararepresentantplassene besettes ved fortsatt opptelling på samme måte som bestemt for representantene foran under nr. 1.

§ 53

Når valgoppgjøret er avsluttet, skal fylkesvalgstyrets leder i en bok innføre de offisielle valglistene med stemmetall for de enkelte kommuner og for hele fylket med opplysning om hvordan stemmetallene fordeles seg på stemmer avgitt på valgetinget og forhåndsstemmer. Videre skal innføres beregningen av det antall representanter som tilfaller hver liste, hvem som etter reglene i § 52 er valgt til representanter og vararepresentanter, hvor mange stemmesedler som er endret av velgerne og om disse endringene kan tenkes å ha noen betydning for riksvvalgstyrets valgoppgjør etter § 55. Alle medlemmer av fylkesvalgstyret underskriver boken.

§ 54

Fylkesvalgstyret skal omgående sende til Stortingets kontor og til riksvvalgstyret bekreftet utskrift av det som er bokført.

De stemmesedler fylkesvalgstyret har mottatt, jf. § 49 tredje ledd, skal oppbevares på et sikkert sted under betryggende forsegling til valgperioden er utløpt. Så skal de brennes eller tilintetgjøres på annen sikker måte.

§ 55

Riksvvalgstyret skal uten opphold foreta valgoppgjør for fordeling av utjevningsrepresentantene på grunnlag av de utskrifter som er tilsendt riksvvalgstyret fra fylkesvalgstyrene, jf. § 54 første ledd. Riksvvalgstyret går frem som beskrevet i Grunnlovens § 59 femte, sjette og sjuende ledd. Kongen godkjenner bruk av edb-tekniske system beregnet på valgoppgjør, og fastsetter nærmere krav til systemene. **

** § 55 første ledd tredje punktum trer i kraft 1. januar 1997.

Når det er avgjort hvilke fylkeslister som får utjevningsrepresentanter, utpeker rik valgstyret listenes utjevningsrepresentanter og samtlige vararepresentanter i samsvar med reglene i § 52 i loven her. Ved dette oppgjøret ser en bort fra de kandidater som allerede er valgt som distriktsrepresentanter.

Rik valgstyret utferdiger fullmakt for samtlige valgte representanter og vararepresentanter, jf. Grunnlovens § 64. Representantene nevnes i den rekkefølge som fremgår av Grunnlovens § 59 fjerde ledd, § 52 i loven her, samt første og andre ledd i paragrafen her. For vararepresentantene angis hvilken eller hvilke representanter de i tilfelle skal erstatte, samtidig som det angis i hvilken rekkefølge de er valgt.

Fullmakten underskrives av alle medlemmer av rik valgstyret og sendes til dem som er valgt som første representant i hvert fylke, jf. Grunnlovens § 59 fjerde ledd annet punktum. Samtidig underrettes samtlige fylkesvalgstyret om utfallet av rik valgstyrets valgoppgjør. Fylkesvalgstyrene skal snarest mulig etter å ha fått melding fra rik valgstyret underrette de valgte representanter og vararepresentanter om valgt utfallet.

Departementet kan gi nærmere regler om formen på stortingsrepresentantenes fullmakter.

Når rik valgstyrets valgoppgjør er ferdig, skal lederen føre inn i en bok fremgangsmåten ved valgoppgjøret og dets utfall. Alle medlemmer av rik valgstyret underskriver boken.

Rik valgstyret skal omgående sende til Stortingets kontor bekreftet utskrift av det som er bokført.

§ 56

En valgt representant eller vararepresentant, som ikke plikter å motta valget, jf. Grunnlovens § 63, skal innen tre dager etter å ha mottatt underretning om valget fra fylkesvalgstyret, sende dette skriftlig melding om hvorvidt valget mottas.

Valget anses som mottatt dersom vedkommende ikke i rett tid har sendt slik melding som nevnt i foregående ledd.

§ 57

Er noen blitt valgt til representant eller vararepresentant for to fylker, skal vedkommende senest innen tre dager etter å ha mottatt underretning fra fylkesvalgstyrene om valget, på hurtigst mulige måte underrette begge fylkesvalgstyrene om hvilket valg som mottas. Innen samme frist skal vedkommende skriftlig bekrefte sin beslutning overfor begge fylkesvalgstyrene og - såvidt mulig - også overfor vararepresentanter.

Dersom vedkommende ikke sender slik skriftlig erklæring som ovenfor nevnt, anses vedkommende å ha mottatt valget som representant eller vararepresentant for det fylket hvor han er stemmeberettiget. Er han ikke stemmeberettiget i noen av fylkene, anses han valgt for det fylket som står først i ordenen, jf. Grunnlovens § 58.

Bestemmelsene i første og annet ledd får tilsvarende anvendelse dersom noen er valgt til representant eller vararepresentant for flere enn to fylker, likevel slik at vedkommende selv kan velge hvilket fylke han vil representere uansett om han allerede før har truffet et valg mellom noen av dem.

Blir det valg vedkommende har mottatt kjent ugyldig av Stortinget, kan han innen tre dager etter å ha fått underretning om dette, avgi erklæring om at han mottar et av de andre valgene.

b) Fylkestingsvalg

§ 58

Fylkesvalgstyret skal uten opphold foreta valgoppgjør for fylket på grunnlag av de utskrifter og stemmesedler som er nevnt i § 49 tredje ledd. Finner fylkesvalgstyret feil i valgstyrenes opptelling eller avgjørelser om godkjenning eller vraking av stemmesedler, skal det rette disse.

Departementet godkjenner bruk av edb-tekniske system beregnet på valgoppgjør, og fastsetter nærmere krav til systemene. **

** § 58 annet ledd trer i kraft 1. januar 1995.

§ 59

1. Fylkesvalgstyret legger sammen valglistenes stemmetall i alle kommunene. Deretter fordeles representantplassene på valglistene i forhold til deres stemmetall på følgende måte:

En fører opp de kvotienter som fremkommer når hver listes stemmetall etter hvert divideres med 1,4 - 3 - 5 - 7 osv., inntil hvert stemmetall er dividert det antall ganger som svarer til det største antall representanter listen kan ventes å få. Den første representantplassen tilfaller den listen som har den største kvotienten. Den andre representantplassen tilfaller den listen som har den nest største kvotienten osv., inntil alle representantplasser er fordelt.

Hvis flere lister har samme kvotient, tilfaller plassen den av listene som har størst stemmetall. Har de samme stemmetall avgjøres det ved loddtrekning, hvilken liste representantplassen skal tilfalle.

2. Deretter avsettes en sjettedel av fylkestingets samlede medlemstall - i tilfelle avrundet oppover til nærmeste hele tall - som utjevningsrepresentanter på listene på samme måte som etter nr. 1 foran.

Utjevningsrepresentantplassene - som skal fordeles på valglistene i samsvar med bestemmelsene i nr. 1 annet ledd annet og tredje punktum - nyttes i den utstrekning det er nødvendig for å sikre alle kommuner i fylket minst en representant i fylkestinget.

Skulle det tilfalle en liste flere utjevningsrepresentantplasser enn den har valgbare kandidater til overs når de ordinære representantplassene er besatt, skal listens utjevningsrepresentantplasser anses som forlods valgt, og de øvrige plasser fordeles på de andre listene slik som bestemt i første ledd.

§ 60

1. Når det er foreløpig avgjort hvor mange ordinære representantplasser hver liste skal ha, foretas en ny stemmeopptelling for listens kandidater. En går frem slik:

En teller først bare de navn som står som nr. 1 på hver stemmeseddel. Den kandidat som får flest stemmer ved denne opptellingen er valgt. Skal listen ha mer enn en representant, teller en deretter opp de navn som står som nr. 2 på stemmesedlene. Den kandidat som får flest stemmer sammenlagt ved de to opptellingene, når en ser bort fra den allerede valgte, er valgt. På samme måte fortsetter en inntil alle de ordinære representantplasser listen skal ha i denne omgang er

besatt. Hvis flere kandidater har fått like mange stemmer, anses den valgt som står først i rekkefølgen på listen.

2. Etter at det er avgjort hvilke kandidater som er valgt til ordinære representanter, skal utjevningsrepresentantplassene, jf. § 59 nr. 2, fordeles. Representantplassene fordeles i samsvar med reglene i § 59 nr. 1 annet og tredje ledd. Som representanter velges kandidater bosatt i kommuner som foreløpig ikke har fått valgt inn noen representant i fylkestinget. Har en liste som skulle ha utjevningsrepresentantplass, ingen kandidat fra kommuner som ikke har fått noen representantplass i fylkestinget, anses den kandidaten valgt på vedkommende plass som ville blitt valgt etter reglene i nr. 1.

Er det fortsatt ledige representantplasser igjen når alle kommuner har fått minst en representant i fylkestinget, fordeles de ledige plasser etter reglene i nr. 1.

En kandidat anses i dette nummer bosatt i den kommunen hvor han har stemmerett ved valget.

Departementet kan gi nærmere regler om valgoppgjør etter første ledd.

3. Hver liste skal såvidt mulig tildeles så mange vararepresentanter som den får representanter, med tillegg av tre. Vararepresentantplassene besettes ved fortsatt opptelling på samme måte som bestemt for de ordinære representantene under nr. 1 foran, idet man ser bort fra de som er valgt til utjevningsrepresentanter.
4. Ved fordeling av representantplasser og vararepresentantplasser etter denne paragraf settes navn på personer som ikke er valgbare ut av betraktning. Ved fordeling som nevnt i nr. 1, nr. 2 og nr. 3 rykker i så fall de etterfølgende navn opp.

§ 61

Når valgoppgjøret er avsluttet, skal fylkesvalgstyrets leder i en bok innføre de offisielle valglistene med stemmetall for de enkelte kommuner og for hele fylket, med opplysning om hvordan stemmetallene fordeles seg på stemmer avgitt på valgtinget og forhåndsstemmer. Videre skal innføres beregningen av det antall representanter som tilfaller hver liste, og hvem som etter reglene i § 60 er valgt til representanter og vararepresentanter. Alle medlemmer av fylkesvalgstyret underskriver boken.

Utskrift av valgboken skal uten opphold sendes fylkesmannen. Politiske partier som er registrert etter § 17, og som stiller liste i fylket, skal uten betaling få tilsendt utskrift av valgboken dersom de fremsetter krav om det til fylkesvalgstyret innen valgdagen.

§ 62

Fylkesvalgstyret skal straks underrette de valgte representanter og vararepresentanter om valget. Er noen blitt valgt som ikke plikter å ta imot valget, jf. § 14, og som ikke har forspilt sin rett til å unnslå seg, skal han innen tre dager etter å ha mottatt underretning om valget fra fylkesvalgstyret, sende dette skriftlig melding om hvorvidt valget mottas.

Valget anses som mottatt dersom vedkommende ikke i rett tid har sendt slik melding som nevnt i foregående ledd.

§ 63

De stemmesedler fylkesvalgstyret har mottatt, jf. § 49 fjerde ledd, skal oppbevares på et sikkert sted under betryggende forsegling, inntil valgperioden er utløpt. Så skal de brennes eller tilintetgjøres på annen sikker måte.

c) Kommunestyrevalg

§ 64

Valgstyret foretar valgoppgjør for kommunestyrevalget, og fordeler representantplassene i kommunestyret på valglistene i forhold til deres stemmetall på følgende måte:

En dividerer summen av listestemmetallene, jf. § 48 sjette ledd, med representantplassenes antall forøket med 1. Kvotientens hele tall forøkes med 1. Hver listes stemmetall divideres med den forøkede kvotient, og listen får så mange representantplasser som de nye kvotienters hele tall angir.

Viser det seg at ikke alle representantplassene blir fordelt mellom listene på denne måten, divideres hver listes stemmetall først med det antall representantplasser listen har fått forøket med 1, deretter, om det er nødvendig, med det samme tall forøket med 2, osv.

Et antall kvotienter tilsvarende antall ikke fordelte representantplasser nummereres deretter, slik at den største kvotienten får nr. 1, den nest største får nr. 2 osv. Divisjonene etter foregående ledd må fortsette inntil det viser seg at ingen kvotient i en senere kvotientrekke er større enn den sist nummererte, som kalles delingstallet. De gjenværende representantplassene fordeles deretter på valglistene på grunnlag av de nummererte kvotientene.

Hvis flere lister har samme kvotient, tilfaller plassen den av listene som har størst stemmetall. Har de samme stemmetall avgjøres det ved loddtrekning hvilken liste representantplassen skal tilfalle.

Skulle det tilfalle en liste flere plasser enn den har valgbare kandidater, skal dens kandidater anses som forlodds valgt, og de øvrige plasser fordeles på de andre listene slik som bestemt foran.

Departementet godkjenner bruk av edb-tekniske system beregnet på valgoppgjør, og fastsetter nærmere krav til systemene. **

§ 65

1. Når det er avgjort hvor mange representantplasser hver liste skal ha, undersøker en hvor mange stemmer hver kandidat på disse listene har fått. Her tar en også med stemmer kandidatene har fått på stemmesedler som gjelder andre valglistes, jf. § 48 femte ledd annet punktum. Navn på personer som ikke er valgbare settes ut av betraktning. Deretter besettes hver listes plasser med de kandidater på vedkommende liste som har fått flest stemmer, i rekkefølge etter stemmetall, og i tilfelle av stemmelikhet, etter rekkefølge på listen.
2. Hver liste skal såvidt mulig tildeles så mange vararepresentanter som den får representanter, med tillegg av tre. Vararepresentantplassene besettes på samme måte som bestemt for representantene foran under nr. 1.

** § 64 sjuende ledd trer i kraft 1. januar 1995.

§ 66

Når stemmeopptellingen og valgoppgjøret er avsluttet, skal valgstyret i valgboken innføre de offisielle valglistene, med stemmetall for den enkelte kandidat og for listen, med opplysning om hvordan disse tallene fordeler seg på stemmer avgitt på valgtinget og forhåndsstemmer. Videre skal innføres beregningen av det antall representanter som tilfaller hver liste, og hvem som etter reglene i § 65 er valgt til representanter og vararepresentanter. Er det avgitt stemme til ikke valgbare personer, jf. § 65 første ledd, skal også dette føres inn.

Valgstyret skal uten oppholdt sende utskrift av alt som er innført i valgboken i anledning fylkestingsvalget og kommunestyrevalget til fylkesmannen. Politiske partier som er registrert etter § 17, og som stiller liste i kommunen, skal uten betaling få tilsendt utskrift av valgboken dersom de fremsetter krav om det til valgstyret innen valgdagen.

§ 67

Valgstyret skal straks underrette de valgte representanter og vararepresentanter om valget. Er noen blitt valgt som ikke plikter å ta i mot valget, jf. § 14, og som ikke har forspilt sin rett til å unnså seg, skal han innen tre dager etter å ha mottatt underretning om valget fra valgstyret sende dette skriftlig melding om hvorvidt valget mottas.

Valget anses som mottatt dersom vedkommende ikke i rett tid har sendt slik melding som nevnt i foregående ledd.

§ 68

Stemmesedlene skal oppbevares på et trygt sted under sikker forsegling til valgperioden er utløpt. Så skal de brennes eller tilintetgjøres på annen sikker måte.

FLERTALLSVALG VED KOMMUNESTYREVALG

§ 69

Kommunestyrevalget holdes som flertallsvalg, dersom det i en kommune ikke blir innlevert eller godkjent noen listeforslag. Det samme gjelder dersom bare ett listeforslag blir innlevert eller godkjent. I slike tilfelle gjelder følgende særlige regler:

1. Valgstyret offentliggjør snarest mulig en kunngjøring til velgerne om at valget holdes som flertallsvalg. Kunngjøringen skal gjøre rede for de regler som gjelder for valget.

2. Velgerne stemmer ved samme stemmeseddel på representanter og vararepresentanter. Stemmesedlene kan inneholde høyst så mange navn som det skal velges representanter i kommunestyret og like mange vararepresentanter. Er det på stemmeseddelen ikke skilt mellom representanter og vararepresentanter, anses de først oppførte som representanter i det tillatte antall, og de følgende som vararepresentanter i det tillatte antall. Inneholder stemmeseddelen flere navn som representanter eller vararepresentanter enn tillatt, settes de overskytende navnene som står sist i rekkefølgen ut av betraktning.

Et navn kan bare føres opp en gang på hver stemmeseddel. Er det ført opp flere ganger, gjelder det bare på den første plass i rekkefølgen og strykes på de følgende.

Navn på personer som ikke er valgbare, settes ut av betraktning.

3. Ved valgoppgjøret teller en først de stemmer som er avgitt på representanter. De som har fått flest stemmer, er valgt.

De som deretter har fått flest stemmer, når representantstemmer og vararepresentantstemmer telles under ett, er valgt til vararepresentanter i den rekkefølgen stemmetallet viser og i et antall som svarer til representantenes.

Hvis flere kandidater har fått like mange stemmer, avgjøres utfallet ved loddtrekning.

KAPITTEL 5

KLAGER OVER VALGSTYRETS AVGJØRELSE OG FORBEREDELSEN AV VALGET - UGYLDIG VALG - NYTT VALGOPPGJØR

KLAGER OVER VALGSTYRETS KJENNELSER

§ 70

Valgstyrets kjennelser om stemmerett og om adgang til å avgi stemme kan ved stortingsvalg påklages til Stortinget, og ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg til departementet. Klagerett har den som kjennelsen går imot, og enhver annen som står innført i manntallet i vedkommende kommune.

Ved stortingsvalg må skriftlig klage være kommet inn til Stortingets kontor til slik tid at Stortinget kan ta stilling til klagen i forbindelse med prøvingen av representantenes fullmakter.

Klage til departementet ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg må være fremført muntlig i valgstyrets møte eller skriftlig være kommet inn til lederen i valgstyret innen kl. 15 den 30de dagen etter valgdagen. Lederen sender snarest mulig klagen via fylkesmannen til departementet. Han opplyser om klageren har klagerett og, hvis klagen er skriftlig, om når han mottok klagen. Han legger ved nødvendig utskrift av valgbooken og de dokumenter som kan antas å ha betydning for saken.

Departementets avgjørelse i klagesaken kan påklages videre til Stortinget. Valgstyret har klagerett dersom departementet har omgjort kjennelsen. Klage til Stortinget må sendes inn skriftlig til departementet og være kommet inn til dette senest kl. 15 den 30de dagen etter at departementet har truffet sin avgjørelse. Departementet sender snarest mulig klagen sammen med tilhørende dokumenter til Stortinget.

Departementet sender melding til Stortinget om de avgjørelser som blir truffet i klagesaker etter denne paragraf, og som ikke er påklaget etter foregående ledd.

KLAGER OVER FORBEREDELSEN OG GJENNOMFØRINGEN AV VALGET

§ 71

Klager i forbindelse med forberedelse og gjennomføring av valg kan ved stortingsvalg inngis til Stor-

tinget, og ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg til departementet. Klagerett ved stortingsvalg og fylkestingsvalg har enhver som er stemmeberettiget i vedkommende fylke, og ved kommunestyrevalg enhver som er stemmeberettiget i vedkommende kommune.

§ 70 annet ledd gjelder tilsvarende for klager etter denne paragraf i forbindelse med stortingsvalg.

Klager i forbindelse med kommunestyrevalg må være fremsatt innen den frist og på den måte som er bestemt i § 70 tredje ledd. Valgstyrets leder forelegger klagen for valgstyret til uttalelse dersom han finner grunn til det, og sender den snarest mulig gjennom fylkesmannen til departementet. Han opplyser om klageren har klagerett og, hvis klagen er skriftlig, om når han mottok klagen. Han legger ved nødvendig utskrift av valgboken og de dokumenter som antas å ha betydning for saken.

Tredje ledd gjelder tilsvarende for klager i forbindelse med fylkestingsvalg, likevel slik at klagen må være fremsatt muntlig i fylkesvalgstyrets møte eller skriftlig være kommet inn til lederen i fylkesvalgstyret innen fristens utløp.

En klage som gjelder forhold av betydning for både fylkestingsvalg og kommunestyrevalg anses å gjelde begge valg, og den anses lovlig fremsatt om den er fremsatt slik som bestemt i enten tredje eller fjerde ledd. Er klagen fremsatt bare overfor enten fylkesvalgstyret eller valgstyret, skal dette straks sende kopi av klagen til den andre instansen.

Får fylkesmannen kjennskap til at noen ved kommunestyrevalg er valgt til representant eller vararepresentant ved uriktig valgoppgjør (jf. §§ 64 og 65), kan han påby feilen rettet innen den frist som er fastsatt i § 70 tredje ledd. Vedkommende valgstyre kan bringe fylkesmannens avgjørelse inn for departementet.

Blir fylkesmannen kjent med feil i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av fylkestingsvalg og kommunestyrevalg, og som han ikke selv kan påby rettet i medhold av foregående ledd, sender han melding om feilen til departementet innen den frist som er fastsatt i § 70 tredje ledd. Samtidig underretter han fylkesvalgstyrets/valgstyrets leder.

Departementets avgjørelser i saker etter denne paragraf kan ikke påklages.

UGYLDIG VALG

§ 72

Ved stortingsvalg skal Stortinget - når betingelsene i § 77 foreligger - kjenne utfallet av stemmegivningen i en kommune ugyldig:

1. når bestemmelsene om oppsetting av manntallet er satt til side, såsom når manntallet ikke har vært utlagt lenge nok, eller utleggingen ikke har vært kunngjort. Manglende underretning etter §§ 6, 8 og 10 er ikke ugyldighetsgrunn,
2. når valget er holdt på annen tid enn loven gir adgang til, eller når forskriftene om hvordan valget skal forberedes og styres, er satt til side,
3. når en stemmemottaker ved forhåndsstemmegivning har gjort seg skyldig i feil eller forsømmelse, eller en forhåndsstemme ikke er nådd frem som følge av stemmemottakerens forsømmelse,
4. når forskriftene om fremgangsmåten på valgtinget er overtrådt, såsom når stemmegivningen, eller behandlingen eller opptellingen av stemmesedlene er foretatt på en uriktig måte, eller velgerne ikke har fått rimelig tid til å avgi stemme,
5. når det er truffet en uriktig avgjørelse om innføring eller strykning i manntallet, eller om gyldigheten av en stemmeseddel,
6. når noen som ikke står i manntallet har avgitt stemme, eller noen har avgitt stemme mer enn én gang,
7. når noen på straffbar måte har søkt skaffe seg innflytelse å valget,
8. når trykt stemmeseddel er forkastet i henhold til bestemmelsene i § 45 første ledd, jf. § 44 nr. 6, og grunnen til forkastelsen ikke er fremkommet som følge av forsettlig handling.

§ 73

Ved stortingsvalg skal Stortinget - når betingelsene i § 77 foreligger - kjenne valgoppgjøret for et fylke ugyldig, dersom det er inntruffet feil ved fylkesvalgstyrets oppgjør. Det samme gjelder dersom utfallet av stemmegivningen i en kommune, som er lagt til grunn for oppgjøret, er kjent helt eller delvis ugyldig i medhold av § 72.

Stortinget skal - når betingelsene i § 77 foreligger - kjenne riksgvalgstyrets oppgjør ugyldig dersom det er inntruffet feil ved oppgjøret.

§ 74

Stortingets adgang til å kjenne utfallet av stemmegivningen eller valgoppgjøret ugyldig i medhold av §§ 72 og 73 er ikke avhengig av at det er innlagt klage etter § 70 eller 71.

§ 75

Ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg, skal departementet i henhold til klage eller melding etter § 71 - når betingelsene i § 77 foreligger - kjenne valget i en kommune ugyldig:

1. når bestemmelsene om oppsetting av manntallet er satt til side, såsom når manntallet ikke har vært utlagt lenge nok, eller utleggingen ikke har vært kunngjort. Manglende underretning etter §§ 6, 8 og 10 er ikke ugyldighetsgrunn,
2. når valget er holdt på annen tid enn loven gir adgang til, eller når forskriftene om hvordan valget skal forberedes og styres, er satt til side,
3. når en stemmemottaker ved forhåndsstemmegivning har gjort seg skyldig i feil eller forsømmelse, eller en forhåndsstemme ikke er nådd frem som følge av stemmemottakerens forsømmelse,
4. når forskriftene om fremgangsmåten på valgtinget er overtrådt, såsom når stemmegivningen eller behandlingen eller opptellingen av stemmesedlene, er foregått på uriktig måte, eller en stemmeseddel uriktig er godkjent eller forkastet, eller velgerne ikke har fått rimelig tid til å avgi stemme,
5. når noen som ikke står i manntallet har avgitt stemme, eller noen har avgitt stemme mer enn en gang,
6. når trykt stemmeseddel er forkastet i henhold til § 45 første ledd, jf. § 44 nr. 6, og grunnen til forkastelsen ikke er fremkommet som følge av forsettlig handling.

§ 76

Ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg, skal departementet uten hensyn til om klage eller melding etter § 71 er innlevert - når betingelsene i § 77 foreligger - kjenne valget ugyldig:

1. når en kjennelse som omhandlet i § 70 er omgjort med endelig virkning,
2. når det får kjennskap til at noen ved uriktig valgoppgjør (§§ 59, 60, 64 og 65) er valgt til representant eller vararepresentant,
3. når det får kjennskap til at noen på straffbar måte har søkt å skaffe seg innflytelse på valget.

§ 77

Alle de feil som er omhandlet i §§ 72, 73, 75 og 76 er ugyldighetsgrunner dersom det finnes antakelig at de har hatt innflytelse på utfallet av valget.

Valget kjennes ikke ugyldig i videre utstrekning enn feilen medfører.

§ 78

Kan virkningen av en feil som er omhandlet i §§ 72, 73, 75 og 76 avhjelpes ved opptelling av innleverte stemmesedler, ved sammenlegging av stemmer, ved annen fastsetting av valgutfallet eller ved loddtrekning skal dette gjøres, enten av Stortinget eller departementet, eller ved at det påbys nytt valgoppgjør.

§ 79

Når Stortinget kjenner valgoppgjøret i et fylke helt eller delvis ugyldig etter §§ 72 og 73, og dessuten underkjenner resultatet av stemmegivningen i en kommune, påbyr det omvalg i kommunen, dersom feilen ikke lar seg rette på noen av de måter som er omhandlet i § 78. Stortinget kan likevel - når det påbyr omvalg i en eller flere kommuner i et fylke - også bestemme at det skal holdes omvalg i de øvrige kommuner i fylket når særlige forhold tilsier det. I så fall underkjenner Stortinget resultatet av stemmegivningen i hele fylket.

§ 80

Når departementet har erklært valget i en kommune ugyldig i medhold av § 77, og feilen ikke lar seg rette på noen av de måter som er omhandlet i § 78, påbyr det omvalg i kommunen, dersom feilens innflytelse gjelder fordelingen mellom valglistene av representantplassene i fylkestinget eller kommunestyret.

§ 81

Ved omvalg i medhold av §§ 79 og 80 brukes manntallet fra det opprinnelige valget, rettet på den måten som er bestemt i § 10 første ledd. Dessuten skal valgstyret innføre de som feilaktig var utelatt ved det opprinnelige valget, og stryke dem som feilaktig var tatt inn i manntallet, i henhold til avgjørelser etter §§ 70 og 72. Endringer i manntallet, som nevnt i foregående punktum kan bare skje ved kjennelse, jf. § 9.

Er valget kjent ugyldig fordi lovens regler om utarbeidelse av manntallet ikke er fulgt, skal arbeidet med dette gjenopptas, med sikte på å bringe manntallet i samsvar med reglene. Rett til å bli innført har i dette tilfellet - i samsvar med lovens regler - alle de som skulle ha vært innført i manntallet ved det opprinnelige valget, og som ikke senere har tapt stemmeretten.

Ved omvalg kan det fastsettes kortere frister for istandbringelsen av manntallet og forberedelsen av valget.

For øvrig gjelder ved omvalget de vanlige regler.

§ 82

Er noen blitt valgt til representant eller vararepresentant uten å være valgbar, skal denne feilen avhjelpes på en av de måter som er nevnt i § 78.

NYTT VALGOPPGJØR

§ 83

Stortinget skal påby nytt valgoppgjør hvis en representantplass i Stortinget, etter at vararepresentanten eller vararepresentantene i tilfelle er rykket opp, blir ubesatt eller uten vararepresentant som kan møte. Dette gjelder både når det er valgt noen som har unnslått seg for å motta valg, jf. §§ 56 og 57, og når ledighet oppstår på grunn av omstendigheter som inntreffer etter valget.

Fylkesvalgstyret utferdiger fullmakt for dem som er valgt til representant eller vararepresentant i medhold av første ledd. § 55 tredje ledd annet og tredje punktum og fjerde ledd første og tredje punktum gjelder tilsvarende.

§ 84

Blir en representantplass i fylkestinget/kommunestyret ubesatt etter at vararepresentantene i tilfelle er rykket opp, enten fordi det er valgt noen som har unnslått seg for å motta valg, jf. §§ 62 og 67, eller på grunn av omstendigheter som inntreffer etter valget, skal fylkesordføreren/ordføreren sørge for at fylkesvalgstyret/valgstyret uten opphold foretar nytt valgoppgjør.

Fylkesvalgstyret/valgstyret skal også foreta nytt valgoppgjør når en vararepresentantplass er blitt ledig av en grunn som nevnt i første ledd, og fylkesordføreren/ordføreren finner dette påkrevd.

§ 85

Er antallet av vararepresentanter eller av en gruppes vararepresentanter i fylkestinget/kommunestyret blitt utilstrekkelig, og forholdet ikke kan avhjelpes ved nytt valgoppgjør etter § 84 annet ledd, kan vedkommende gruppe selv utpeke den som skal rykke inn på den ledige vararepresentantplassen. Gruppen underretter deretter fylkesvalgstyret/valgstyret, som velger vedkommende som vararepresentant dersom vilkårene for dette er til stede. Er kommunestyrevalget holdt som flertallsvalg, jf. § 69, utpekes kandidaten til den ledige plassen av kommunestyret. Annet punktum gjelder tilsvarende.

KAPITTEL 6

FORSKJELLIGE BESTEMMELSER

§ 86

I frister etter denne lov som er fastsatt til et bestemt antall dager før valgdagen, regnes ikke med den valgdag som er fastsatt av Kongen og den foregående dag. Ender fristen på en helligdag, regnes den å løpe ut den nærmest etterfølgende hverdag.

Faller en dato, som etter denne lov er utgangspunktet for en frist, på en helligdag, begynner vedkommende frist å løpe fra nærmest påfølgende hverdag. Fallers en dato, som etter denne lov er avslutningen av en frist, på en helligdag, anses vedkommende frist å løpe ut den sist foregående hverdag.

Bestemmelsene i annet ledd gjelder tilsvarende i de tilfelle hvor en dato, som er det tidligste eller seneste tidspunkt for noen handling etter denne lov, faller på en helligdag.

Mot oversitting av frister etter denne lov kan det ikke gis oppreisning.

§ 87

Alle offentlige tjenestemenn plikter, så langt deres offentlige stilling setter dem i stand til det og hensynet til andre lovbestemte gjøremål ikke blir tilsidesatt, å gi valgmyndighetene de opplysninger de måtte kreve til bruk ved manntallsføringen, og ellers ved forberedelsene og gjennomføringen av valget.

§ 88

Etter nærmere bestemmelse av departementet plikter fylkesvalgstyret og valgstyret å gi de oppgaver angående valget som til enhver tid finnes ønskelig for utarbeidelse av offisiell valgstatistikk.

§ 89

Adgang til eller avskrift av det manntallet eller den del av manntallet som er brukt til avkryssing på valgtinget kan bare gis

1. til tjenestlig bruk for offentlig tjenestemann når det er påkrevd av hensyn til tjenesten
2. til bruk for statistisk bearbeidelse i vitenskapelig øyemed når det foreligger samtykke fra departementet.

§ 90

Den som er gitt adgang til det avkryssede manntall eller avskrift av dette, plikter å bevare taushet om hvilke enkeltpersoner som har avgitt stemme eller unnlatt å avgi stemme.

Den som i kraft av noen bestemmelse i denne lov får kjennskap til hvordan enkeltpersoner har stemt, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til dette.

§ 91

Statskassen bærer de utgifter som følger av denne lov til:

1. stemmeseddelkonvolutter, omslagskonvolutter for forhåndsstemmer og valgurner,
2. anskaffelse av trykte stemmesedler til bruk for velgerne i stemmelokalene ved stortingsvalg,
3. porto og telegrammer ved meldinger etter § 35 nr. 2,
4. fylkesvalgstyrenes og Riksvalgstyrets virksomhet ved stortingsvalg.

Fylkeskommunen bærer de utgifter som følger av denne lov til:

1. anskaffelse av trykte stemmesedler til bruk for velgerne i valglokalene ved fylkestingsvalg,
2. fylkesvalgstyrets virksomhet ved fylkestingsvalg.

De øvrige utgifter som følger av denne lov, bæres av vedkommende kommune. Ved stortingsvalg gir statskassen kommunene refusjon for deres utgifter etter satser som fastsettes av departementet.

§ 92

Den som forsettlig eller uaktsomt

1. unnlater å utføre, eller ikke i rett tid eller på rett måte utfører, noe gjøremål vedkommende i kraft av stilling eller funksjon er pålagt etter denne lov, eller etter bestemmelser gitt i medhold av denne lov

2. uteblir fra noe møte som denne lov nevner, uten å ha gyldig forfall, og uten å melde fra til det organ som sørger for innkalling av vararepresentanter
3. overtrer bestemmelsene i § 7 annet ledd om bruk og tilintetgjøring av manntallsavskrifter m.v., eller forskrifter gitt med hjemmel i denne bestemmelsen
4. overtrer bestemmelsene i § 44 nr. 6 ved omdeling av trykte stemmesedler
5. overtrer bestemmelsene i § 89 ved å gi adgang til eller avskrift av det avkryssede manntallet
6. overtrer bestemmelsene i § 90 om taushetsplikt, straffes med bøter, såfremt ikke strengere straff kommer til anvendelse.

Ved forseelser som nevnt i første ledd nr. 1, nr. 2 eller nr. 3 skal den skyldige også erstatte de skader som er forvoldt, dersom han har opptrådt forsettlig eller grovt uaktsomt.

§ 93

Reglene om salg og skjenking av berusende drikker på søn- og helligdager skal også gjelde på den valgdag som er fastsatt av Kongen etter § 24.

§ 94

Denne lovs bestemmelser om fylkestingsvalg gjelder ikke i de tilfelle hvor en kommune utgjør et eget fylke. Likevel skal det også i disse kommuner være adgang til å avgi forhåndsstemme til fylkestingsvalg når vedkommende velger har stemmerett i en kommune som utgjør en del av et fylke.

§ 94 a

Kongen kan etter søknad gi samtykke til at det i enkelte kommuner gjøres forsøk med elektronisk avkryssing i manntallet, og kan herunder gi samtykke til at det gjøres avvik fra lovens bestemmelser om avkryssing i manntall og behandling av stemmer avgitt i medhold av § 40 annet ledd. Kongen fastsetter nærmere vilkår for gjennomføring av forsøk etter første punktum.

KAPITTEL 7

IKRAFTTREDEN

§ 95

Denne lov trer i kraft straks. Samtidig oppheves

- lov av 17. desember 1920 nr. 1 om stortingsvalg
- lov av 17. desember 1920 nr. 2 om nominasjon ved stortingsvalg og fylkestingsvalg
- lov av 10. juli 1925 nr. 6 om kommunestyrevalg og fylkestingsvalg.

Denne lovs bestemmelser om stortingsvalg gjelder første gang ved stortingsvalget i 1985. Bestemmelsene om fylkestingsvalg og kommunestyrevalg gjelder første gang ved fylkestingsvalget og kommunestyrevalget i 1987.

Kongen gir for øvrig de nødvendige bestemmelser i forbindelse med denne lovs ikrafttreden.

GRUNNLOVENS §§ 50-64

§ 50

Stemmeberettigede ere de norske Borgere, Mænd og Kvinder, som senest i det Aar Valgthinget holdes have fyldt 18 Aar.

I hvilken Udstrækning dog norske Borgere, som paa Valgdagen ere bosatte udenfor Riget, men opfylde foranstaaende Betingelser, ere stemmeberettigede, fastsættes ved Lov.

Regler om Stemmeret for ellers stemmeberettigede Personer som paa Valgdagen aabenbart lide af alvorlig sjælelig Svekkelse eller nedsat Bevidsthed kunne fastsættes ved lov.

§ 51

Regler om Mandtalsførselen og om de Stemmeberettigedes Indførsel i Mandtallet fastsættes ved Lov.

§ 52

(Opphevet.)

§ 53

Stemmeret tabes:

- a. Ved Domfældelse for strafbare Handlinger overensstemmende med, hvad derom i Lov bestemmes;
- b. ved at gaa i fremmed Magts Tjeneste uden Regjeringens samtykke;
- c. (Opphevet)
- d. ved at overbevises om at have kjøbt Stemmer, solgt sin egen Stemme eller stemt i flere end een Valgforsamling;
- e. (Opphevet)

§ 54

Valgthingene holdes hvert fjerde Aar. De skulle være tilendebragte inden September Maanedes Udgang.

§ 55

Valgthingene bestyres på den Maade som ved Lov Fast-sættes. Stridigheder om Stemmeret afgjøres af Valgstyret, hvis Kjendelse kan indankes for Stortinget.

§ 56

(Opphevet)

§ 57

Det Antal Storthingsrepræsentanter som bliver at vælge, bestemmes til 165.

§ 58

Ethvert Fylke udgjør et Valgdistrikt.

157 af Storthingsrepræsentanterne bliver at vælge som Distriktsrepræsentanter og de øvrige 8 som Udjævningsrepræsentanter.

Distriktsrepræsentanterne fordeles paa Rigets Valgdistrikter saaledes: Fra Østfold fylke vælges 8, fra Oslo 15, fra Akershus Fylke 12, fra Hedmark Fylke 8, fra Oppland Fylke 7, fra Buskerud Fylke 7, fra Vestfold Fylke 7, fra Telemark Fylke 6, fra Aust-Agder Fylke 4, fra Vest-Agder Fylke 5, fra Rogaland Fylke 10, fra Hordaland Fylke 15, fra Sogn og Fjordane Fylke 5, fra Møre og Romsdal Fylke 10, fra Sør-Trøndelag Fylke 10, fra Nord-Trøndelag Fylke 6, fra Nordland Fylke 12, fra Troms Fylke 6, og fra Finnmark Fylke 4.

§ 59

Enhver Kommune udgjør et særskilt Valgsogn.

Valgthingene afholdes særskilt for hvert Valgsogn. Paa Valgthingens stemmes der direkte paa Storthingsrepræsentanter med Varamænd for det hele Valgdistrikt.

Valget af Distriktsrepræsentantene foregaar som forholdstalsvalg og Repræsentanterne fordeles mellem Partierne efter nedenstaaende Regler.

(LAGUES METODE)

De sammenlagte Stemmetal for hvert Parti inden de enkelte Valgdistrikter bliver at dele med 1, 4, 3, 5 og 7 og saaledes videre indtil Stemmetalet er delt så mange Gange som det Antal Repræsentanter vedkommende Parti kan forventes at faa. Det Parti som efter det

Foranstaaende faar den største Kvotient, tildeles den første Repræsentant, medens den næste Repræsentant, tilfalder det Parti som har den næst største Kvotient, og saaledes videre indtil alle Repræsentanter ere fordelte. Har flere Partier den samme Kvotient, afgjøres Fordelingen af vedkommende Repræsentant ved Lodkastning. Listeforbund er ikke tilladt.

Udjævningsrepræsentanterne mellem de i Udjævning deltagende Partier fordeles paa Grundlag af forholdet mellem de sammenlagte Stemmetal for de enkelte Partier i det hele Rige i det Øiemed at opnaa størst mulig Forholdsmæssighet Partierne imellem. Ved en tilsvarende Andvendelse for det hele Riget og for de i Udjævningen deltagende Partier af Reglerne om Fordelingen af Distriktsrepræsentanterne angives hvor mange Storthingsrepræsentanter hvert Parti i alt skal ha. Partierne faar sig derefter tildelt saa mange Udjævningsrepræsentanter at de tilsammen med de allerede tildelte Distriktsrepræsentanter udgjør et saa stort Antal Storthingsrepræsentanter som vedkommende Parti efter den foranstaaende Angivelse skulle ha, Er der efter disse Regler to eller flere Partier som ere lige nær til at faa sig godskrevet en Repræsentant, skal det Parti ha Fortrinsret, som har det største Stemmetal, eller, i tilfælde af Stemmelighed, som udpeges ved Lodkastning. Har et Parti allerede ved Fordelingen af Distriktsrepræsentanterne faaet et større Antal Repræsentanter end hvad det efter foranstaaende Angivelse skulle ha, skal der foretages ny Fordeling af Udjævningsrepræsentanterne udelukkende mellem de øvrige Partier, saaledes at der bortsees fra det Stemmetal og de Distriktsrepræsentanter som det første nævnte Parti har opnaaet.

Intet Parti kan tildeles nogen Udjævningsrepræsentant medmindre det har faaet mindst 4 Procent af det samlede Stemmetal for det hele riget.

De Udjævningsrepræsentanter som et Parti opnaar, fordeles paa Partiets Lister ved Distriktsvalget, saaledes at den første Repræsentant tildeles den Liste med den største Kvotient, og saaledes videre indtil alle Partiets Udjævningsrepræsentanter ere udvalgede.

§ 60

Hvorvidt og under hvilke Former de Stemmeberettigede kunne afgive sine Stemmesedler uden personligt Fremmøde paa Valgthingene bestemmes ved Lov.

§ 61

Ingen kan vælges til Repræsentant, medmindre han i 10 Aar har opholdt sig i Riget samt er stemmeberettiget.

§ 62

De Tjenestemænd, som ere ansatte ved Statsraadets Kontorer, Statssekretærerne dog undtagne, eller Hoffets Betjente og dets Pensionister, kunne ikke vælges til Repræsentanter. Det samme gjælder Tjenestemænd, som ere ansatte ved Diplomatiets eller Konsulatvæsenet.

Statsraadets Medlemmer kunne ikke møde paa Storthinget som Repræsentanter, saalenge de have Sæde i Statsraadet. Ei heller kunne Statssekretærerne møde som Repræsentanter, saalenge de beklæde sine Embeder.

§ 63

Enhver, som vælges til Repræsentant, er pligtig til at modtage Valget, medmindre:

- a. Han er valgt udenfor det Valgdistrikt, indenfor hvilket han er stemmeberettiget.
- b. Han har mødt som Repræsentant paa alle Storthing efter forrige Valg.
- c. Han have fyldt 60 Aar senest i det Aar Valgthinget holdes.
- d. Han er Medlem af et politisk Parti, og han er valgt paa Valgliste der ikke udgaar fra dette Parti.

Hvis En vælges til Repræsentant uden at være forpligtet til at modtage saadant Valg, maa han inden den Tid og paa den Maade, som ved Lov bestemmes, afgive Erklæring om, hvorvidt han modtager Valget eller ei.

Det skal ligeledes ved Lov bestemmes, inden hvilken Tid og paa hvilken Maade En, som vælges til Repræsentant for to eller flere Valgdistrikter, skal afgive Erklæring om, hvilket Valg han vil modtage.

§ 64

De valgte Repræsentanter forsynes med Fuldmagter, hvis Lovlighed bedømmes af Storthinget.

KOMMUNAL- OG ARBEIDSDEPARTEMENTET
KOMMUNALAVDELINGEN
POSTBOKS 8112 DEP.
0032 OSLO
FOR BESTILLINGER:
TEL. 22 34 72 92
FAX. 22 34 27 35

H-2069